



VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Anne-Mari Annila

OPISKELUKUNNON MÄÄRITTÄMINEN
AMMATTIOPISTO LUOVIN OULUN
YKSIKÖSSÄ

Sosiaali- ja terveysala
2013

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Anne-Mari Annila
Opinnäytetyön nimi	Opiskelukunnon määrittäminen Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä
Vuosi	2013
Kieli	suomi
Sivumäärä	51 + 3 liitettä
Ohjaaja	Ahti Nyman

Opinnäytetyöllä haluttiin selvittää opiskelukunnon määritelmä erityistä tukea tarvitsevien nuorten kohdalla. Opinnäytetyön tavoitteena oli saada henkilöstön näkemys esiin siitä, mitä opiskelukunto pitää sisällään.

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluin keväällä 2013 Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä. Henkilöstöstä haastateltiin 12 jäsentä. Haastatteluista saatua materiaalia tarkasteltiin aineistolähtöisen sisällönanalyysimenetelmän avulla. Ilmaisut jaettiin teemoihin, jolloin esiin nousivat opiskelukuntoon vaikuttavina teemoina terveydentila, läsnäolo, opintojen eteneminen ja arjenhallinta.

Tuloksista kävi ilmi, että lähihenkilöiden tulisi reagoida rohkeasti opiskelukuntoon ja sen muutoksiin. Nivelvaiheen koulutusta ja käytettävissä olevien resurssien käyttöä olisi tehostettava. Opintopolku ja opiskelukunto ovat aina erityistä tukea tarvitsevien nuorten kohdalla yksilöllisiä. Arjenhallinta on merkittävä osa opiskelukuntoa. Oppilaitoksen rooli tulee säilyttää jatkossakin opetussuunnitelmaan pohjautuvana. Verkostojen kanssa tehtävä suunnitelmallinen yhteistyö on opiskelijan tulevaisuuden kannalta tärkeä.

ABSTRACT

Author	Anne-Mari Annila
Title	Defining Study Ability in Luovi Vocational College in Oulu
Year	2013
Language	Finnish
Pages	51 + 3 Appendices
Name of Supervisor	Ahti Nyman

The purpose of this bachelor's thesis was to find out how one should define the concept study ability with adolescents with special needs. A further aim was to find out how the staff defines the study ability and what is included in it.

The data of this bachelor's thesis was collected with theme interviews in Luovi Vocational College in Oulu in spring 2013. Twelve employees of the staff were interviewed. The material was analyzed with data-driven content analysis. The expressions were divided into different study ability-related themes, which included health status, attendance, study progress and managing everyday life.

The results showed that people near the student should react bravely to study ability and the changes in it. There should be more resources for preparing education. The study path and the study ability are always different with every individual student with special needs. Managing everyday life is a significant part of the study ability. The role of the college should continue to be curriculum-based. Organized co-operation with networks is important for the future of the student.

Keywords	Vocational special education, study ability, study attainments, learning environment
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	4
2	AMMATILLINEN ERITYISOPETUS.....	6
	2.1 Erityisopetuksen peruste	8
	2.2 HOJKS ja HOPS	9
	2.3 Ammattiopisto Luovi	10
	2.4 Oppilaitoksen oikeudet ja velvollisuudet.....	12
3	OPISKELUKUNTO AIKAISEMPIEN TUTKIMUSTEN MUKAAN	14
	3.1 Elämänhallinnan merkitys negatiivisiin keskeytyksiin.....	15
	3.2 Tukipalvelujen tärkeys	16
	3.3 Motivaation merkitys	17
	3.4 Haastava käytös	17
4	TUTKIMUSAINEISTO JA MENETELMÄ	19
5	TUTKIMUSTULOKSET	22
	5.1 Mitä opiskelukunto on?.....	22
	5.2 Miten opiskelukunnan heikkeneminen näkyy	31
	5.3 Lähihenkilöiden tärkeys opiskelukuntoa määritettäessä	34
	5.4 Opiskelukuntoisuuden esiin nostaminen	36
	5.5 Opiskelukuntoon vaikuttavat asiat	40
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	43
7	POHDINTA.....	46
	LÄHTEET.....	49
	LIITTEET	

KUVIO- JA TAULUKKOLUETTELO

Kuvio 1. Opiskelukykymalli Kuntun mukaan.	s. 14
Kuvio 2. Ilmaisut kysymykseen: Mitä opiskelukunto on?	s. 22
Kuvio 3. Didaktinen kolmio (Praktikumikäsikirja 2004).	s. 28
Kuvio 4. Ilmaisut kysymykseen: Miten opiskelukunnon heikkeneminen näkyy?	s. 31
Kuvio 5. Ilmaisut kysymykseen: Kuka toteaa ettei opiskelija ole opiskelukuntainen?	s. 37

Taulukko 1. Erityisopiskelijat koulutuspaikan mukaan (Tilastokeskus 2013a).	
--	--

s. 7

Taulukko 2. Kenen tulisi reagoida ja puuttua opiskelukuntoisuuteen?	s. 35
--	-------

Taulukko 3. Opiskelukuntoon vaikuttavat asiat.	s. 41
---	-------

LIITELUETTELO

LIITE 1. Haastattelun runkokysymykset

LIITE 2. Opiskelukuntoon vaikuttavat asiat alkuperäinen taulukko

LIITE 3. Tutkimuslupa

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe valikoitui ajankohtaisuutensa vuoksi. Opiskelukunnan määrittäminen on haastavaa toisen asteen opinnoissa. Työskentelen Ammattiopisto Luovilla ohjaajana ja halusin tutkimuksellani edesauttaa Luovin opiskelijoiden opintojen tukemiseksi tehtävän työn yhtenäistämistä sekä löytää henkilöstölle yhteisen nimittäjän opiskelukunnolle. Ajankohtaiseksi aiheen nostaa myös se, että opiskelukunnan heikkeneminen johtaa opintojen keskeyttämiseen ilman tukitoimia. Opintojen keskeyttäminen taas nostaa nuorten syrjäytymisen riskiä.

Ammattiopisto Luovi toimii yli 20 paikkakunnalla tarjoten hyvää erityisopetusta. Opintoja kohdennetaan kohti työelämää ja tavoitteena on hyvä elämisen laatu yleensä. Luovin vahvuuksia ovat verkostoituminen alueellisesti sekä valtakunnallisuus. Suomen suurimpana erityisopetuksen tarjoajana Luovi haluaa lisätä erityistä tukea tarvitsevien yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia ja tarjota heille mahdollisimman hyvät eväät opinto- ja elämänpoluille.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on saada opiskelukunnolle määritelmä. Opiskelukunnan määritelmää rakennetaan haastatteluista saadun aineiston pohjalta. On tärkeää löytää yhteinen toimintatapamalli opiskelijan parhaaksi opiskelukunnan heiketessä, jotta opintojen tavoitteellinen eteneminen voitaisiin taata.

Päätutkimusongelmana oli selvittää miten Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön henkilöstö näkee mitä opiskelukunto on. Aineistosta esiin nousi miten opiskelukunnan heikkeneminen todetaan sekä henkilöstön toiveita käytännön toimenpiteiden selkiytymisestä ja ohjeistuksesta.

Tutkimusaineiston hankin haastatteluin 19.4.2013 - 13.5.2013 välisenä aikana. Haastattelut olivat teemahaastatteluja ja otoksena oli Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön henkilöstöä. Haastatteluaineiston analysoin aineistolähtöisellä sisälönanalyysimenetelmällä. Kirjoitin nauhoitetut haastattelut auki olennaisilta osin ja saadun aineiston pelkistin. Pyrin kirjoitettuun muotoon saatetusta dokumentista

objektiivisesti ja systemaattisesti löytämään tiiviin ja yleiseen muotoon saatettavan kuvauksen. Tarkoituksenani oli saada haastatteluista esiin teemat, jotka ryhmittelin johtopäätösten tekoa varten.

Päädyin haastatteluun tutkimustiedon hankintamenetelmänä, sillä halusin saada henkilöstön näkemyksen esiin. Haastatteluilla sain myös aktiivisesti merkityksellisiä kielellisiä ilmaisuja henkilöstöltä. Tarvittaessa minun on mahdollista tavoittaa haastatellut myöhemmin uudelleen, jos tarkennuksen tarpeita ilmenee.

Opinnäytetyöstä toivon olevan hyötyä Ammattiopisto Luovin Oulun yksikölle Metka-projektin loppumetreille sekä jatkossa koko Luoville. Toivoisin nivelvaiheen koulutuksen kehittämistä niin, että valmentavan koulutuksen aikana opiskelija saisi riittävän tuen motivoituakseen ja sitoutuakseen ammatillisiin opintoihin. Valmentavan vuoden aikana opiskelijan tulisi saada riittävästi tietoa haaveilemansa ammattialan vaatimuksista. Yhteistyössä koko henkilöstön kanssa tulisi kehittää varhaisen puuttumisen malli poissaoloihin, myöhästelyihin jne. unohtamatta keskeyttämisvaarassa olevien opiskelijoiden tehostetun tuen ja ohjauksen mallin kehittämistä.

2 AMMATILLINEN ERITYISOPETUS

Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on kohottaa väestön osaamista ja kehittää työelämää, erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja aikuisten kohdalla ammatillisessa erityisopetuksessa on samat tavoitteet. Ammatillisen koulutuksen yhteydessä voidaan järjestää ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta, vahvistaen opiskeluvalmiuksia ja pyrkien edistämään ammatilliseen peruskoulutukseen hakeutumista. (L21.8.1998/630.)

Ammatillista erityisopetusta järjestetään erityisen tuen tarpeessa oleville opiskelijoille. Opiskelijat tarvitsevat erityistä tukea sairauden, vamman, tunne-elämän häiriön, kehityksen viivästymän tai muun syyn vuoksi. Opiskelijalla on mahdollisuus erityisammattiopistossa opiskellen saavuttaa sama pätevyys kuin muuten järjestetyssä ammatillisessa koulutuksessa. Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ammatillinen opetus on meillä Suomessa vielä kovin nuorta. Aikaisemmat erityisopetuksen perusteet esimerkiksi 1990- ja vielä 2000-luvun alussa olivat huomattavasti erilaiset kuin nykyään. (Opetushallitus 2013a.)

Ammatillista erityisopetusta voidaan toteuttaa ammatillisissa oppilaitoksissa tavallisissa ja erityisryhmissä, ammatillisissa erityisoppilaitoksissa ja ammatillisissa aikuiskoulutuskeskuksissa. Vuonna 2011 ammatillisessa koulutuksessa, joka johtaa tutkintoon, opiskelijoista 20 100 sai erityisopetusta. (Tilastokeskus 2013a.) Ammatillisten erityisoppilaitosten tehtävänä on keskittyä vaikeimmin vammaisten ja paljon erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden koulutukseen. Nämä ammatilliset erityisoppilaitokset toimivat edelleen erityisopetuksen kehittämiskeskuksina, osaamiskeskuksina ja tekevät yhteistyötä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kanssa kehittääkseen koulutusta edelleen. (Ammatillisen erityisopetuksen toimintapohjaohjelma 2004.)

Erityisopetusta on ollut Suomessa vuodesta 1846, jolloin on perustettu Porvoon kuurojen koulu. Erityisopetuksen kehitys on seurannut kahta päälinjaa. Aistivam-
maisten opetus on edennyt kokoa ajan muiden osa-alueiden edellä. Muussa eri-

tyisopetuksessa me olemme Suomessa tulleet selkeästi jäljessä verraten muihin pohjoismaihin. (Tuunainen 1998.) Varsinainen ammatillinen erityisopetus alkoi Suomessa jo 1890-luvulla. 1891 aloitti Hämeenlinnan Perttulassa kehitysvammaisten ammattikoulutus ja 1892 Sokeain ystävät -yhdistyksen Sokeainkoti, joka toimi työkotina sokeille naisille. Eduskunta antoi vuonna 1934 kehotuksen kuurojen ammattiopetuksen järjestämisestä ja ammatillisen koulutuksen kehittämisestä. Ammatillisia erityisoppilaitoksia oli valtion sekä yksityisten vammaisliittojen ja säätiöiden omistamia. Koulutus on ollut erityisryhmissä tapahtuvaa ja perustui segregaatioon jopa 1990-luvulle. Ammatillinen erityisopetus alkoi integroitua 1990-luvulla ja 2000-luvulla tuli iso muutos kohti avoimempia oppimisympäristöjä. Työssäoppiminen, työelämäyhteydet ja tietoyhteiskunta olivat avainasemassa kehitettäessä ammatillista erityisopetusta tähän suuntaan kun nyt on edetty. (Hietanen 2009, 7-8; Mänty 1999, 87-90; Tuunainen & Nevala 1989, 105-109.)

Erityistä tai tehostettua tukea tarvitsevien nuorten määrä on noususuuntainen. Tilastokeskuksen 12.6.2013 julkaiseman tilaston mukaan peruskoulun oppilaista 12,7 prosenttia sai tehostettua tai erityistä tukea syksyllä 2012. Siinä on prosenttiyksikön verran kasvua vuotta aiempaan. Vuonna 2011 opiskeli ammatillisen erityisopetuksen piirissä 20 603 opiskelijaa se 7,2 % ammatillisen koulutuksen opiskelija määrästä. Kasvua vuodesta 2004 vuoteen 2011 on ollut koko ammatillisen koulutuksen opiskelija määrään suhteutettuna 1,8 %. Taulukossa 1 on nähtävissä erityisopiskelijoiden määrät koulutuspaikoittain. (Tilastokeskus 2013a.)

Taulukko 1. Erityisopiskelijat koulutuspaikan mukaan (Tilastokeskus 2013a).

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ammatillisen erityisopetuksen opiskelija määrä yhteensä	12451	13 945	14916	15458	16462	18261	19313	20603
Ammatillisessa erityisoppilaitoksessa	2493	2464	2461	2461	2397	2536	2497	2597
Muussa ammatillisessa oppilaitoksessa erityisryhmässä	1557	1863	1693	1718	1605	1659	1872	1805
Muussa ammatillisessa oppilaitoksessa integroituna	8401	9618	10762	11279	12460	14066	14944	15679
Osuus ammatillisen koulutuksen opiskelija määrästä	5,4 %	5,7 %	5,8 %	5,8 %	6 %	6,5 %	6,9 %	7,2 %

2.1 Erityisopetuksen peruste

Ammatillisen erityisoppilaitoksen kaikilla opiskelijoilla on erityisopetuksen peruste. Se on joko diagnosoitu tai muuten esitetty erityisen tuen tarve. Laissa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista korostetaan vammaisen, erityistä tukea tarvitsevan henkilön yhdenvertaisuutta yhteiskunnassa. Pyrkimyksenä poistaa ja ehkäistä vammaisuudesta aiheutuvia haasteita niin, että erityistä tukea tarvitsevilla henkilöillä on mahdollisimman hyvät edellytykset toimia yhteiskunnan jäsenenä. (L3.4.1987/380.)

Hietanen (2009, 10) huomioi, että erityisen tuen perusteissa on siirrytty lääketieteellisistä diagnooseista kasvatuserusteisiin ja erityisopetus on muuttunut sitä myöten. Kaikissa erityisammattikouluissa on käytössä Opetushallituksen ohjeistus opiskelijoiden erityisopetuksen perusteisiin. Tilastokeskuksen mukaan se on ollut vuodesta 2004 seuraava:

1. hahmottamisen, tarkkaavaisuuden ja keskittymisen vaikeudet (opiskelijat, joilla on diagnosoituja hahmottamiseen, tarkkaavaisuuteen ja keskittymiseen liittyviä vaikeuksia kuten ADHD)
2. kielelliset vaikeudet (opiskelijat, joilla on vaikeita lukemiseen, kirjoittamiseen ja puhumiseen liittyviä vaikeuksia kuten vaikea lukiongelma, dysfasia tai dysleksia)
3. vuorovaikutuksen ja käyttäytymisen häiriöt (opiskelijat, joilla on käyttäytymiseen liittyviä ongelmia kuten sosiaalista sopeutumattomuutta)
4. lievä kehityksen viivästyminen (opiskelijat, joilla on laajoja oppimisvaikeuksia, mutta ei kuitenkaan kohdan 5 mukaista vaikeaa kehityksen viivästymää)
5. vaikea kehityksen viivästyminen; keskivaikea tai vaikea kehitysvamma (opiskelijat, jotka ovat saaneet peruskoulussa opetusta toiminta-

alueittain ja jotka yleensä tarvitsevat runsaasti henkilökohtaista avustusta päivittäisissä toiminnoissa)

6. psyykkiset pitkäaikaissairaudet (mielenterveyden ongelmat, päihdekuntoutujat)
7. fyysiset pitkäaikaissairaudet (kuten allergia, astma, diabetes, epilepsia, syöpä)
8. autismiin ja Aspergerin oireyhtymään liittyvät oppimisvaikeudet
9. liikkumisen ja motoristen toimintojen vaikeus (tuki- ja liikuntaelinvammat, cp-oireyhtymä, lyhytkasvuisuus)
10. kuulovamma
11. näkövamma
12. muu syy, joka edellyttää erityisopetusta. (Tilastokeskus 2013b.)

2.2 HOJKS ja HOPS

Ammatillinen opetus erityisoppilaitoksessa perustuu aina opiskelijan henkilökohtaisiin vahvuuksiin ja mahdollisiin haasteiden huomioimiseen. Opiskelijalle, joka on erityisen tuen tarpeessa, tehdään aina henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma eli HOJKS. HOJKS:issa huomioidaan niin pedagoginen erityisopetuksen järjestäminen kuin myös muu koulunkäynnin tuki. HOJKS:in tavoitteena on suunnitella opiskelijalle järjestelmällinen erityisopetuksen kokonaisuus. HOJKS -neuvottelussa yhdessä opiskelijan, opettajan ja mahdollisesti huoltajan ja muiden tukihenkilöiden kanssa määritellään opiskelijan opintojen mukauttaminen, edistymisen seuranta ja arviointi. Opiskelijan itsearviointi on tärkeä osa opintoja. (Opetushallitus 2013b.)

Henkilökohtainen opetussuunnitelma eli puhekielessä HOPS on opiskelijan henkilökohtainen opetussuunnitelma, joka laaditaan osana HOJKS:ia. HOPS sisältää suunnitelman tutkinnon suorittamisesta tai tutkinnon osien suorittamisesta, sekä mukautuksista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tavoitteet ja ammattitaitovaatimukset suhteutetaan opiskelijan oppimisedellytysten mukaan. Mukauttaminen on aina opiskelijakohtainen ratkaisu. (Opetushallitus 2013a.) Mahdolliset aikaisemmat opinnot huomioidaan, osaaminen tunnustetaan ja tunnustetaan. Opiskelijan aloittaessa opinnot Luovissa alkutilanne kartoitetaan. Tavoitteena on saada opiskelijasta ja hänen vahvuuksistaan ja tuen tarpeistaan kokonaisvaltainen kuva. Alkukartoituksessa opettaja, ohjaaja ja moniammatillinen opiskelijapalveluiden henkilöstö saa kuvan opetus- ja ohjausjärjestelyistä sekä palvelu- ja tukitoimista. On erittäin tärkeää, että opiskelijälähtöisyys toteutuu myös palvelu- ja tukitoimien osalta. (Luovi 2013a.)

2.3 Ammattiopisto Luovi

Ammattiopisto Luovi on syntynyt Hengitysliitto ry:n koulutuskeskus Kaprakan, Merikosken ammatillisen koulutuskeskuksen ja Hoikan opiston yhdistyttyä 1.8.2007. Luovi laajeni vielä 1.1.2009 lisää kun Alavuden erityisammattikoulu liittyi myös Luoviin. Opetusministeriöllä oli silloin meneillään hanke, jonka tavoite oli saada ammatillisen koulutuksen järjestäjä verkosto koottua. Ammattiopisto Luovin pääpaikkana on alusta alkaen toiminut Oulu. Vuoden 2009 laajentumisen jälkeen Luovi toimi 27 paikkakunnalla ympäri Suomen. Tällä hetkellä Luovin yksiköitä ja toimipisteitä on 26 paikkakunnalla. Opiskelijapaikkoja on 1480 ja henkilöstöä n.850. Johtaja Tarja Männyn mukaan Luovin menestys perustuu osavaan henkilöstöön. Hänen mukaansa Luovin henkilökunta on sitoutunut yhteiseen päämäärään ja näin mahdollistanut Luovin laadukkaat koulutuspalvelut ympäri Suomen. (Luovin toimintakertomus 2012.)

Ammattiopisto Luovi on nykyäänkin osa Hengitysliittoa ja toiminnassaan noudattaa Hengitysliiton johtamis- ja päätöksentekojärjestelmää. Ammattiopisto Luovin

strategian perustana ovat arvot Luovuus, Uudistajuus, Osaaminen, Välittäminen ja Ilo. Arvot ohjaavat henkilöstön toimintaa ja käyttäytymistä koko Luovissa. Arvot näkyvät jokapäiväisessä toiminnassa Luovissa, ne ohjaavat valintojen teossa arjessa ja näkyvät myös päätöksenteossa. (Luovi 2013a.)

Ammattiopisto Luovi on yksi Suomen seitsemästä ammatillisesta erityisoppilaitoksesta ollen Suomen suurin ammatillinen erityisoppilaitos. Luovin toiminnan perusajatus ja yhteiskunnallinen tehtävä on kirjattu Luovin missioon seuraavasti: ”Ammattiopisto Luovi tarjoaa tasavertaisia oppimismahdollisuuksia sekä yksilöllisiä reittejä työelämään ja hyvän elämisen laatuun.” Visiona Ammattiopisto Luovilla ”on olla osaavin ja arvostetuin erityistä tukea tarvitsevien nuorten ja aikuisten koulutuksen valtakunnallinen toteuttaja, asiantuntija ja yhteistyökumppani”. (Luovin matkaopas 2012 - 2015, 5.)

Ammattiopisto Luovi huomio koulutuksen toteutuksessaan opiskelijoiden yksilöllisyyden: toiminta Luovissa on opiskelijälähtöistä. Jokaisen opiskelijan kanssa määritellään yksilölliset tavoitteet koulutukselle ja jatkosijoittumiselle. Nuorten koulutuksen ensisijaisena tavoitteena on kokonaisen tutkinnon suorittaminen, mutta yksilöllisten valintojen ja mahdollisuuksien mukaan myös tutkinnon osien suorittaminen on myös Luovissa mahdollistettu. Opiskelijoiden opintopolut ovat hyvin yksilöllisiä. (Luovin matkaopas 2012 - 2015, 12.)

Ammattiopisto Luovissa järjestetään myös nivelvaiheen koulutusta. Ennen ammatilliseen erityisopetukseen siirtymistä erityistä tukea tarvitsevalla opiskelijalla voi olla tarve lisätä perusvalmiuksiaan. Valmentavan ja kuntouttavan koulutuksen tavoite on nivelvaiheen koulutuksena olla peruskoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välissä perusvalmiuksia lisäävänä koulutuksena. Tavoite on madaltaa opiskelijan kynnystä ammatilliseen koulutukseen siirtymiseen. (Opetushallitus 2013a.) Opetus tapahtuu valmentavassa koulutuksessa pienryhmissä, jolloin opiskelija saa kaiken mahdollisen opetushenkilöstön tuen opinnoilleen. Valmentavan koulutuksen tavoitteena voi olla myös opiskelijan työelämään siirtyminen ja itsenäistyminen omassa elämässään. Valmentava koulutus tukee opiskelijaa arkisissa asioissa

ja opiskelijoiden yksilölliset tarpeet huomioidaan. HOJKS tehdään jokaiselle opiskelijalle opiskelijan tavoitteet, toiveet ja kyvyt huomioiden. (Luovi 2013a.)

Nivelvaiheen koulutuksessa on haasteena huomioida opiskelijoiden yksilölliset tarpeet. Opetettava ryhmä on yleensä hyvin heterogeeninen. Ryhmässä voi olla opiskelijoita Valmentava 1:n eli jatko-opintoihin suuntaavin tavoittein sekä Valmentava 2:n tavoitteilla, mikä tarkoittaa työhön ja itsenäiseen elämään suuntaavia tavoitteita. Nykyään myös opetuksen näkökulmasta haasteita lisää ryhmän ”monikielisyys”. Maahanmuuttajataustaiset opiskelijat tuovat mukaan lisää eri kieliä. (Mäntykivi & Merentie 2010.)

Nivelvaiheen koulutuksen aikana on suurelle osalle opiskelijoille oman erityisen tuen tarpeen hyväksyminen suuri haaste. Valmentavan koulutuksen aikana on myös yhtenä tavoitteena saada opiskelijan diagnoosit lisätutkimusten kautta selkeytettyä. Näin opiskelija saa oikeudet lain mukaisiin tukitoimiin. (Mäntykivi 2010.) Laki ammatillisesta koulutuksesta perustelee nivelvaiheen koulutuksen seuraavasti: ammatilliseen peruskoulutukseen ohjaavaa ja valmistavaa koulutusta voidaan järjestää oppimisvalmiuksien vahvistamiseksi ja ammatilliseen koulutukseen hakeutumisen edistämiseksi. (L21.8.1998/630.)

2.4 Oppilaitosten oikeudet ja velvollisuudet

Sora on lyhenne sanoista soveltumattomuuden ratkaisuja. Soralainsäädännön tarkoitus on turvallisuuden parantaminen niin koulu- kuin työelämässäkin. Koulutuksen järjestäjille Soralain täytäntöönpano mahdollistaa puuttumisen soveltumattomuus- ja turvallisuuskysymyksiin. Opiskelijavalinnoissa huomioidaan jo soveltuvuus- ja turvallisuuskysymykset. Lain tavoitteena on turvallisuuden lisääminen niin asiakkaiden kuin opiskelijoiden itsensä näkökulmasta sekä taata opiskelijoiden oikeusturva (Sora-opas 2013).

Turvallisuus oppilaitoksen näkökulmasta: milloin on turvallista antaa opiskelijan olla koulussa? On huomioitava opiskelijan itsensä, opiskelutovereiden ja henki-

löstön turvallinen yhteisö. Laissa ammatillisesta koulutuksesta 28§ todetaan opiskelijalla oltavan oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Erilaisilla suunnitelmilla ja järjestyssäännöillä opetuksen järjestäjän on pyrittävä esteettömään opiskelun sujumiseen sekä turvalliseen ja viihtyisään oppilaitosyhteisöön. Ammatillisessa koulutuksessa huomioidaan työelämän tarpeita. (Opetustoimen lainsäädäntö 2011, 103.)

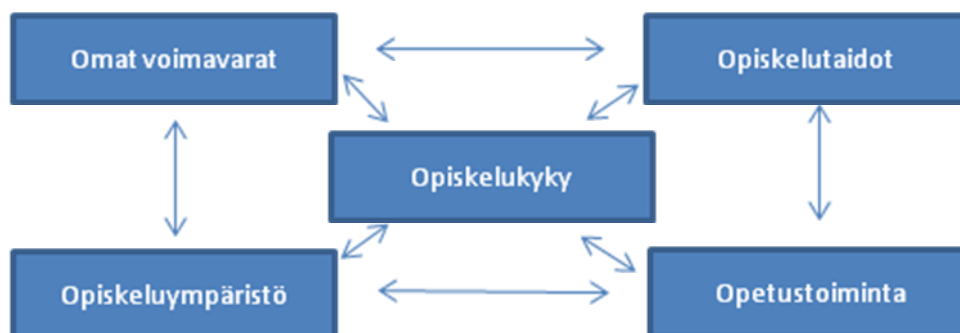
Laissa ammatillisista koulutuksista määritellään opiskelijahuolto, joka kuuluu opetussuunnitelmaan. Opiskeluhuollolla tarkoitetaan oppimisen, fyysisen ja psyykkisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä, sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Tavoite on luoda terve ja turvallinen oppimis- ja kouluympäristö, suojata mielenterveyttä, ehkäistä syrjäytymistä ja edistää kouluyhteisön hyvinvointia (L21.8.1998/630).

Ammattiopisto Luovilla toimii jokaisessa yksikössä ja siten myös toimipisteessä opiskeluhuoltoryhmä. Moniammatilliseen opiskeluhuoltoryhmään opiskelija, luokanvalvoja, opettaja ja ohjaaja voivat tuoda opiskelijaa koskevia asioita vuorollaan käsiteltäviksi. Moniammatillisen opiskeluhuoltoryhmän, puhekielessä OHR:n, tehtävä on arvioida opiskelijaryhmien ja yksittäisten opiskelijoiden tuen tarvetta niin psyykkisen, sosiaalisen kuin yhteisöllisenkin näkökulman kautta. Opiskeluhuoltoryhmän tehtävä on edistää varhaista puuttumista erilaisiin ongelmatilanteisiin sekä kehittää opiskelijan ohjausta. Opiskeluhuoltoryhmän moniammatillinen työryhmä on opiskelijan tukena tukiverkoston luomisessa ja tarvittaessa niiden ylläpidossa. (Luovi 2013b.)

3 OPISKELUKUNTO AIKAISEMPIEN TUTKIMUSTEN MUKAAN

Opiskelukuntaa käsitteleviä tutkimuksia ei suoranaisesti ole löydettävissä, mutta on löydettävissä läheisesti opiskelukuntaan liittyvien tekijöiden osalta. Opiskelukykyyä nähdään vaikuttavan opiskelijan voimavarat, opiskeluympäristön, opetustoiminta ja opiskelutaidot. Pohjoismaisessa opiskeluterveydenhuollon kongressissa syksyllä 2012 asia nostettiin esiin. Opiskelukykyyä on tutkittu varsin vähän ja vasta 2000-luvulla on käsite tullut tutuksi Suomessa. (Kunttu 2012.)

Kuntun (2012) mukaan opiskelukyky on toiminnallinen kokonaisuus, joka koostuu monesta eri osa-alueesta ja jokainen osa-alue vaikuttaa jokaiseen toiseen. Niinpä tasapainolla onkin opiskelukyvyn kannalta suuri merkitys. Opiskelijan voimavarojen ollessa heikot voidaan vuorovaikutuksellisella opetusyhteisöllä tukea opiskelijan sen hetkistä opiskelukykyyä. Opetuksella ja ohjauksella on opiskelukyvyn kannalta merkittävä vaikutus silloin kun opiskelijalla on vaikeuksia opiskelutekniikassa, ajankäytön suunnittelussa ja muissa opiskelutaitoihin liittyvissä asioissa. Kuviossa 1 nähdään miten Kunttu näkee opiskelukyvyn rakentuvan.



Kuvio 1. Opiskelukykymalli Kuntun mukaan.

3.1 Elämänhallinnan merkitys negatiivisiin keskeytyksiin

Ketomäki nosti elämänhallinnallisten tekijöiden yhteyden ammatillisten perusopintojen negatiiviseen keskeyttämiseen esiin tutkimuksessaan. Hän nosti esiin nukkumistottumusten, rahan käytön, päihteiden käytön sekä harrastamattomuuden vaikutuksen opintojen sujumiseen. Riskitekijöiden kasaantuminen usealta elämän alueelta selittää 12 % negatiivisen keskeyttämisen. Tulevaisuudessa ammatillisten opintojen keskeytymisiä ehkäisevässä työssä tulisi elämänhallinnallisiin riskitekijöihin kiinnittää huomiota yhä enemmän. (Ketomäki 2011.)

Elämänhallinnan käsitettä voidaan käyttää erilaisten siirtymien, ongelmatilanteiden ja vastoinikäymisten ratkaisemisen kohdalla. Elämänhallinta on kykyä kohdata erilaisia tilanteita ja käsitellä niiden aiheuttamaa ahdistusta. Tilanteenhallinta niin kotona kuin kodin ulkopuolisissa tilanteissa on olennainen osa elämänhallintaa. Elämänhallinta on niin sisäistä kuin ulkoistakin. Ulkoinen elämänhallinta on näkyvää ja siihen voidaan erilaisten tukitoimien avulla henkilöä auttaa esimerkiksi aineellisesti sosiaaliturvan kautta tai sosiaalisten suhteiden syntymisessä harrastuksissa. Sisäinen elämänhallinta on henkilön valmiuksien käyttöä. Tunteet, taidot ja itsetunto jne. ovat keskeisesti elämänhallintaan vaikuttavia tekijöitä. Aina nämä eivät ole tiedostettuja. Ulkoinen ja sisäinen elämänhallinta etenevät jatkuvasti rinnakkain. (Mänty 1999, 47-49.)

Opiskelijat tarvitsevat haasteita, eivät helppoa menestystä. Kun opiskelija oppii sietämään pettymyksiä, on hänen tulevaisuutensa oppilaitoksessa varmempi. Oikeanlaisella palautteella voidaan edistää opiskelijan motivoitumista opinnoissaan. Keskeyttäminen vähenee, kun opiskelija sietää pettymyksiä. Keskeyttäminen lisää mielenterveyden kuormaa ja syrjäytymisen uhka kasvaa. Keskeyttäminen on Amerikan isoissa kaupungeissa kriisiytynyt jo neljännes vuosisata sitten. Artikkeleissa puhutaan koulutuksellisesta itsemurhasta mieluummin kuin koulun keskeyttämisestä, sillä se on osuvampi kuvaamaan tilanteen vakavuutta. Opintojen keskeyttäminen ei ole minkään tietyn ryhmän ongelma, vaan koskettaa vähemmistöjä, oppimisvaikeuksista kärsiviä ja yhtäläillä lahjakkaita, siis kaikkia. Koulun kes-

keyttämisellä on laajat seuraamukset yksilölle ja yhteiskunnalle, siksi siihen on löydettävä ratkaisuja puuttua. (Clifford 1990.)

3.2 Tukipalvelujen tärkeys

Erityistä tukea tarvitsevien ammatillisten opintojen sujumisesta on Hietanen (2009) tehnyt tutkielman. Hän on paneutunut erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisvaikeuksien moninaisuuteen. Opetuksessa ja ohjauksessa on huomioitava suunnitelmallisuus ja muistettava riittävä ohjaus, vaihtoehtoiset menetelmät, työvaltaisuus ja tukipalvelut. Hietasen mukaan tukipalvelujen merkitystä ei koulutuksessa korosteta koskaan liikaa. Koulupoluilla kaikki tarvitsevat tukea. Erityistä tukea tarvitsevien nuorten ensimmäinen tavoite ammatillisissa opinnoissa on koulutukseen kiinnittyminen ja selviytyminen opinnoissa eteenpäin tavoitteidensa mukaan. Tähän nämä nuoret tarvitsevat oppimisympäristön ja sen toimijoiden kaiken tuen. Tämä edellyttää oppimisympäristön toimijoilta tietoa, taitoa ja kykyä kohdata erilaisia opiskelijoita. Tietoa on oltava erilaisista tukipalveluista sekä opetus- ja ohjausmenetelmistä. (Hietanen 2009.)

Koulutuksen ja koulutuspalveluiden kehittämisessä on huomioitava opiskelijoiden yksilöllisyys. On tärkeää huomioida tuen tarpeet ja taas yksilölliset vahvuudet. Erityisopetuksella on tärkeä rooli valtakunnallisesti koulutuksellisen syrjäytymisen estossa. Erityisiä tukitoimia suunniteltaessa ja luotaessa on opiskelijalla itsellään keskeinen rooli tässä prosessissa. Ammatillisen koulutuksen opiskelijakeskeisen ohjausmallin mukaan oppilaitoksen on järjestettävä opiskelijalle tuki-, asiantuntija- ja erityispalvelut, sekä huolehdittava niiden välisen verkostoyhteistyön toiminnasta. (Hietanen 2009.)

Osallisuus on tärkeässä roolissa ammatillisessa koulutuksessa. Aina tuki- ja asiantuntijapalveluita ei käytetä opiskelijaa ohjaamaan vaan henkilöstö haluaa konsultoida erityisosajia (Hietanen 2009). Ohjaus ja opetushenkilöstöllä on oltava hyvät pedagogiset taidot, mutta heillä on oltava myös herkkyyttä huomioida opiskelijan suhde oppisisältöön eli hallittava didaktiikka (Jylhä 2007).

3.3 Motivaation merkitys

Motivaation puutteen taustalla olevien tekijöiden ja ammatillisten opintojen keskeyttämisen yhteyttä on myös tutkittu. Tässä tutkielmassa nousee esiin motivaation merkitys: motivaation puutteen taustalla on useita yksilö- ja oppimisympäristötekijöitä. Kuitenkin tulee aina muistaa, että motivaatio-ongelmien taustalle voi jäädä riskitekijöitä, joihin ajoissa puuttumalla olisi voitu keskeyttämis päätös ehkäistä. (Kettunen 2012, 14, 49.)

Kettusen (2012) laadullisten tapaustutkimuksien löydökset osoittivat väärän alavallinnan ja mielenterveydellisten syiden olleen motivaation takana olevat puutteet. Tapauskertomusten mukaan nivelvaiheen opinto-ohjauksella ilmeni olevan mielenterveydellisten tekijöiden ja aikaisemman koulumenestyksen kanssa merkityksellinen rooli jo ammatillisiin opintoihin hakeutumisvaiheessa.

Opiskelijan motivaation säilymiseksi tulee hänellä olla riittävästi haasteita opinnoissaan ja mahdollisuus vähintään keskinkertaiseen menestykseen. Koulun keskeyttämisen ennusmerkkejä Cliffordin mukaan ovat alisuoriutuminen, välinpitämättömyys ja masentuneisuus. Koulutuksellinen itsemurha on ensisijaisesti motivationaalinen ongelma, ei fyysinen, älyllinen, taloudellinen, teknologinen, kulttuurinen tai henkilökunnasta johtuva. Tästä johtuen motivaatioteoriat on huomiotava löytääksemme ratkaisun tähän motivaation puutteesta johtuvaan keskeyttämiseen. (Clifford 1990.)

3.4 Haastava käytös

Haastavaa käytöstä on monenlaista. Usein on kyse kommunikaation puutteesta tai viestinnän virheellisestä tulkinnasta. Haastavana käytöksenä nähdään ei toivottu käyttäytyminen. Haasteellinen käytös on vain näkyvä osa opiskelijan toiminnasta, pinnan alla on paljon muuta. Kommunikointiin, viestintään ja ennakointiin keskittymällä voidaan aikaan saada mahdollisimman hyvä yhteisöllisyys. Miten haastava käytös vaikuttaa opiskelukunnan määrittämiseen?

Haastavaa voi olla myös osa aikuistumiseen liittyvää irtautumista edellisestä elämänvaiheesta. Koulutus siirtymät tuovat mukanaan uusia elämänvaiheita. Osa opiskelijoista muuttaa pois lapsuuden kodistaan, jolloin niin sosiaaliset kuin taloudellisetkin suhteet muuttuvat ja nuoret ottavat vastuuta itse omasta elämästään. Onkin tärkeää, että perheen merkitys taloudellisine, kulttuurillisine ja sosiaalisine pääomineen huomioidaan opiskelijoiden koulutushaaveissa ja -mahdollisuuksissa. (Tolonen 2005.)

On todella tärkeää, että nuori saa moniammatillisen henkilöstön tuen ja pystytään rakentamaan kasvatuksellinen kumppanuussuhde, jolla vahvistetaan opiskelijan elämänhallintaa, tuetaan opiskelijan kasvua, itsenäistä selviytymistä ja valmentetaan nuoria vastuullisten valintojen teossa. (Lämsä 2010, 37-50.) Yhteisöllisyys on suuressa roolissa puhuttaessa oppimisesta. Oppimisessa tapahtuu aina jonkinlaista yhteisöön kasvamista ja osallistumista erilaisiin sosiaalisiin verkostoihin. Opiskelija oppii kun hän omaksuu yhteisön normeja ja arvoja, hänen identiteettinsä kasvaa siinä ohessa. (Hietanen 2009.) Scott, Barrat Hacking & Barrat (2007) nostaa artikkelissaan myös yhteisöllisyyden teeman esiin. Oppilaitoksella on mahdollisuus kompensoida lähiyhteisön haavoittuvia kohtia huomioiden ne opiskelijan henkilökohtaisessa opetussuunnitelmassa. Yhteisöllisyys on merkittävässä osassa opiskelijan osallisuudessa.

Opetusjärjestelyin voidaan tukea opiskelijaa haastavissakin tilanteissa. Haastavaan käytökseen voidaan hakea ratkaisua henkilöstöresurssein, tilaratkaisuin, erilaisten apuvälineiden ja laitteiden käytöllä. Opiskelun kestoon voidaan tehdä muutoksia, jos sen koetaan olevan opiskelijaa auttava tekijä. Erityispedagogiset arjen ratkaisut ja opetusjärjestelyt korostuvat ammatillisessa erityisopetuksessa, koska tavoitteena on osallistava ja tukeva moniammatillinen yhteistyö opiskelijan parhaaksi.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksen päätutkimusongelmana oli: Miten Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön henkilöstö määrittelee opiskelukunnon? Alatutkimusongelmina olivat opiskelukunnon heikkenemisen näkyminen sekä kuka toteaa ja miten todetaan opiskelijan opiskelukunnon heikkenneen.

Ajankohtaiseksi tutkimuksen Ammattiopisto Luovilla Oulussa teki se, että Oulun yksikkö on mukana Metka-projektissa. Metka-projektin tavoitteena on opinto-ohjausta ja opiskelijahuollon ennakkoivia ja yksilöllisiä käytänteitä tehostamalla tehostaa ammatillisen koulutuksen läpäisyä. Huomioiden myös joustavat opintojärjestelyt ja pedagogiset ratkaisut. Metka-projektissa on tavoitteena lisätä Oulun seudun ammatillisen koulutuksen järjestäjien yhteistyötä mm. parantamalla opiskelijoiden joustavampaa siirtymistä oppilaitosten välillä, sekä lisätä yhteistyötä myös muiden Oulun seudun toimijoiden kanssa, kehittää opinto-ohjausta, opiskelijahuollon ja opiskelijaterveydenhuollon yksilöllisempiä matalan kynnyksen tukitoimia. Luovin tavoite on kehittää tehostetun ohjauksen ja tuen malli keskeyttämisvaarassa olevien opiskelijoiden tukemiseen. Luovin tavoite on myös kehittää nivelvaiheen koulutusta, jotta opiskelija saisi tukea, motivoituisi ja sitoutuisi jo valmentavan koulutuksen aikana. (Metka-projekti 2013.)

Tutkimus oli luonteeltaan kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen. Kvalitatiivinen eli laadullinen osuus pohjautui teemahaastatteluun. Teemahaastatteluun päädyttiin, koska haluttiin saada tietoa siitä, mitä uskotaan henkilöstön tietävän (Metsämuuronen 2008, 11). Haluttiin saada aitoa ja kokonaisvaltaista tietoa, Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön työntekijöiltä, opiskelukunnosta. Opiskelukunnon määrittämisestä haluttiin löytää todellisia arjessa esiin nousevia asioita ja pyrkiä tulkitsemaan niitä. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 131-162.)

Kvantitatiivisessa osuudessa nostettiin aikaisempien tutkimusten johtopäätöksistä esiin opiskelukuntoon vaikuttavia kohtia, joita pidettiin työhypoteesina. Haastattelut listasivat viisi heidän mielestään opiskelukuntoon vaikuttavaa seikkaa nume-

roin, näin saatiin toinenkin lähestymistapa opiskelukunnon määrittämiseen. Nämä kaksi tapaa lähestyä tutkimusongelmaa täydensivät toisiaan. (Hirsjärvi 2007, 131-162.)

Tutkimus toteutettiin Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä ja teemahaastatteluihin osallistui 12 työntekijää eri ammattiryhmistä: sosiaalityöntekijöitä, psykologeja, opintoneuvoja, ohjaajia, koulutuspäälliköitä ym. Haastattelut toteutettiin aikavälillä 19.4.2013 - 13.5.2013. Haastattelut toteutettiin yksilöhaastatteluina ja ne nauhoitettiin litterointia varten. Teemahaastatteluissa syntynyt aineisto on puheesta kirjoitettua tekstiä, siksi haastateltujen määrä oli 12. Normaalit otokset eivät tule kyseeseen (Virsta virtual statistics 2013).

Haastatteluun oli sisällytetty viisi avointa kysymystä:

1. Mitä opiskelukunto on?
2. Miten sen heikkeneminen näkyy?
3. Kenen tukisi tehdä aloite opiskelukunnon määrittämisen tarpeesta?
4. Kuka toteaa, ettei opiskelija ole opiskelukuntoinen?
5. Mikäli opiskelukunto on todettavasti heikentynyt, miten tulisi toimia?

Näillä kysymyksillä pyrittiin saamaan merkityksellisiä vastauksia tutkimuksen ongelmanasetteluun (mitä opiskelukunto on?). Teemahaastattelun tavoitteena oli saada merkityksellisiä vastauksia tutkimusongelmasta eli opiskelukunnosta ja sen määrittämisen haasteista. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75).

Laadulliseen tekstiin perustuvassa aineistossa, joihin teemahaastattelukin lukeutuu, on vaihtoehtoisia tapoja edetä. Voidaan pitäytyä tiukasti aineistossa ja analysoida vain aineistossa esiintyviä asioita. Toisaalta voidaan aineistoa pitää lähtökohtana tutkijan teoreettiselle pohdiskelulle. Haastateltavat valikoituivat tutkimukseen yhteistyössä opiskelijapalvelupäällikkö Raija Näpän kanssa, näin saatiin laajapohja mihin perustaa tutkijan näkemys. (Virsta virtual statistics 2013.)

Oheisten teemahaastattelun kysymysten lisäksi haastattelun lopuksi haastateltavat valitsivat 12 kohdan listasta (ks. liite 1) heidän mielestään opiskelukuntoon vaikuttavat tekijät. Haastateltavat numeroivat ne numeroin 1-5 niin, että numero yksi oli heidän mielestään merkittävin. Valmiiksi laitettujen valittavien kohtien jälkeen oli tyhjiä viivoja, joille haastateltava voi laittaa hänen mielestään merkittävän tekijän, jota tutkija ei listassa ollut huomioinut. Tällä merkittävyyden arvioinnilla saatiin tutkimukseen laajempaa näkökulmaa opiskelukunnosta ja sen määrittämisestä.

Haastatteluin saadun aineiston analyysi tapahtui aineistolähtöistä sisällönanalyysi menetelmää käyttäen. Haastattelut pelkistettiin eli redusoiitiin, jonka jälkeen pelkistetyt ilmaukset ryhmiteltiin ja lopuksi luotiin niistä teoreettiset käsitteet. Tavoitteena oli saada samaa asiaa tarkoittavat käsitteet yhdeksi luokaksi, joka nimitetään kuvaavalla käsitteellä. Aineisto tiivistyy, yleisimpiin käsitteisiin sisällytetään yksittäisiä käsitteitä. (Tuomi 2009, 110.) Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä on tärkeää, että aineistosta löytyy logiikka, jota seurataan. Karsitaan epäolennainen tieto pois, muttei hävitetä mitään oleellista. Analyysitapoja on useita, eikä niitä voi asettaa tärkeysjärjestykseen. Nyt tutkija on kuitenkin pyrkinyt löytämään tutkimustehtävään parhaiten vastaavan analyysitavan (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 1997, 219).

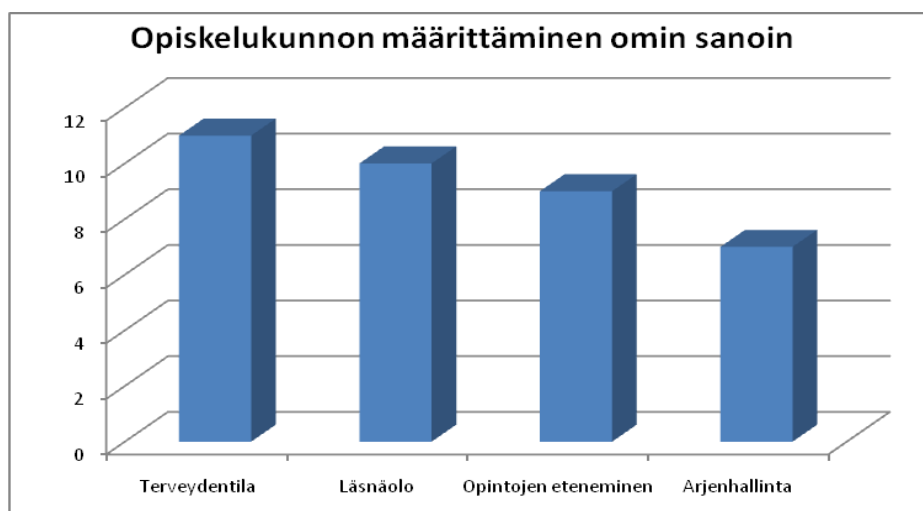
Laadullisen tutkimuksen haastavin vaihe on tulkintojen teossa. Haastateltavien henkilöiden vastaukset ovat ns. ensimmäisen asteen tulkintaa ja tutkija pyrkii tulkinnassaan teoreettiselle tasolle yhdistäen haastateltavien tulkintoja. Tähän päättäkseen on tutkijan yhdisteltävä vastauksia, pelkistettävä niitä ja rakennettava niistä mielekäs tutkimuksen kannalta oleellinen kokonaisuus. (Virsta virtual statistics 2013.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

Tässä luvussa tullaan avaamaan tutkimuksen tuloksia sekä sanallisesti että taulukoiden ja kuvioiden avulla. Teemahaastattelu on avattu kysymys kerrallaan, haastattelujen ilmaiset on jaettu eri kategorioihin pyrkien saavuttamaan kokoavia teemoja. Haastateltujen ilmaisuja on siteerattu tutkimustuloksien yhteydessä. Näillä siteerauksilla on haluttu saada henkilöstön tyypillinen ilmaisu opiskelukunnosta esiin tutkimuksen tuloksissa.

5.1 Mitä opiskelukunto on?

Neljä suurinta teemaa, jotka nousivat esiin kun haastateltavat omin sanoin määrittivät opiskelukuntoa, näkyvät kuviossa 2.



Kuvio 2. Ilmaiset kysymykseen: Mitä opiskelukunto on?

Ilmaisuja oli yhteensä 40. Teemaan terveydentila tuli 11 ilmaisuja, läsnäoloon 10 ilmaisuja, opintojen etenemiseen 9 ilmaisuja ja arjenhallintaan 7 ilmaisuja. Nämä olivat neljä yleisintä ilmaisujen teemaa tässä kysymyksessä. Muut ilmaiset olivat opiskelijan motivaatio (2 ilmaisuja) ja tuen tarve suhteessa opiskelukuntoon (1 ilmaisu).

Terveydentila. (11 ilmaisu) Terveydentilasta puhuttaessa ei tarkoiteta yleisesti ammatinvalinnassa esiin nostettavia pitkäaikaissairauksia eikä esimerkiksi liikuntarajoitetta. Terveydentilalla tarkoitetaan riittävää fyysistä ja psyykkistä terveydentilaa, joka mahdollistaa HOJKS:n mukaisen tavoitteellisen opiskelun. Ammatitiopisto Luovissa kaikilla opiskelijoilla on erityisopetuksen peruste, joka jollain tavoin vaikuttaa opiskelukuntoisuuteen. Ilmaisuihin ilmeni, että psyykkisen terveydentilan on oltava sillä tasolla, että opiskelija kykenee vastaanottamaan tuen, lääkehoidon ja mahdollisesti myös terapian. Tyypillisin ilmaisu koski nimenomaan psyykkistä terveydentilaa.

”Ajatellaan esimerkiksi psyykkistä problematiikkaa, niin kauan kun opiskelija tunnistaa oman tilansa ja moniammatillisen tuen avulla kykenee yksilöllisesti räätälöidyn opetussuunnitelman mukaan etenemään, on hänen terveydentilansa riittävä, mutta ellei hän tunnista tilaansa ollaan hyvin vaikeassa tilanteessa.”

”Masentunut voi olla, mutta tulee olla hoitomyönteinen.”

Terveydentilan ja varsinkin psyykkisen terveydentilan kohdalla haastateltavat nostivat esiin oppilaitoksen roolin. Oppilaitoksen roolin nähtiin hämärtyneen. Oppilaitoksen perustehtävää jopa kyseenalaistettiin; ovatko opiskelijoiden tavoitteet opetussuunnitelman mukaisia vai kuntoutuksellisia. Valintavaiheen terveydentilan huomioiminen nousi esiin. Ilmaisuihin viisi koski kuntoutustuella, eläkkeellä ja sairauslomalla olevien hakijoiden kohdallisuutta hakeutua ammatillisiin opintoihin, nimenomaan terveydentila huomioiden. Ilmaisuihin nousi esiin oppilaitoksen ja terveydenhuollon yhteistyön tärkeys. Lääkärin todetessa hakijan tarvitsevan sairausloman tai työkyvyttömyyseläkkeen olisi oppilaitoksen, ilmaisujen mukaan, pitädyttävä valintaprosessissa samansuuntaisessa kannassa.

”Onko niinku tarkoitus erityispedagogiikalla tukea näitten nuorten oppimisvaikeuksia, tehdä mukautuksia ja erilaisin tukitoimin, opetusjärjestelyillä, ja tekniikoilla kyetä tukemaan erityistä tukea tarvitsevia nuoria. Vai

olla ikään kuin tällöinen kuntoutuspaikka psyykkisesti sairaille nuorille aikuisille, joilla ei ole koulutuksellista tavoitetta.”

”Meillä ei tällä hetkellä ole yhteiskunnassa paikkoja, missä sairaslomalaiset olisivat. Koulu nähdään hoitavana paikkana, siellä säilyy rutiinit.”

Opiskeluterveydenhoitajan fyysisen läsnäolon puute nousi ilmaisuissa esiin puutteena Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä. Ilmaisuissa oli huoli opiskeluterveydenhuollon käytöstä opiskelijan asioiden hoitamiseksi. Opiskeluterveydenhuollon käyttö esimerkiksi OHR:ssä koettiin puutteelliseksi, puutteita on myös terveydenhoitajan paikalle kutsumisessa.

Kunttu (2009) puhuu opiskelukykymallissaan (vrt. luku 3), miten opiskelijan omat voimavarat vaikuttavat opiskelukykyn. Hän nostaa siinä vahvasti esiin fyysisen ja psyykkisen terveydentilan sekä terveyteen vaikuttavat käyttäytymistottumukset. Omien voimavarojen, elämänhallinnan ja kykyjen riittävyyden kokemus lisää psyykkistä hyvinvointia ja tällä on opiskelujen sujumisen kannalta vaikuttavuutta. Ilmaisuissa nousi esiin tavoitesuuntaisen opiskelun tärkeyden huomioiminen jo valintavaiheessa ja ennen kaikkea terveydentilan huomioiminen koettiin tärkeäksi.

Läsnäolo. (10 ilmaisuja) Läsnäolossa huomioidaan opiskelijan fyysinen läsnäolo opetuksessa, ellei ole sovittu toisenlaisista yksilöllisistä opetusjärjestelyistä. Esiin nousivat opiskelijan poissaolot ja myöhästymiset. Fyysisen läsnäolon ilmaisu oli toiseksi yleisin ilmaisu opiskelukuntoisuudesta kysyttäessä. Fyysisen läsnäolon nähtiin olevan näkyvin Ammattiopisto Luovin opiskelukunnan mittari. Suoranaisesti mittareista kukaan ei halunnut puhua, ne nähtiin jopa vaarallisiksi rajoihin tuijotettaessa. Läsnäolon kohdalla on mittarille tyypilliset rajat Ammattiopisto Luovilla määritelty. Fyysistä läsnäoloa seurataan Oulun yksikössä Wilman kautta, siellä seurataan myöhästymisiä ja poissaoloja. Opiskelijan tuodessa esim. sairaslomatodistuksen, Wilmaan merkitään poissaolo selvitettyksi. Wilma on opiskelijoille, huoltajille, ohjaajille ja opettajille kanava seurata kursseja, lukujärjestyksiä, opintosuorituksia ja olla yhteydessä eri tahoihin. Wilma on osa opiskelijahallinnan

tietokantaohjelma Primusta. Selvittämättömillä ja luvattomilla poissaoloilla on rajat, jolloin luokanvalvoja puuttuu niihin ja vie asiaa eteenpäin. Luokanvalvoja ottaa yhteyden sosiaalityöntekijään, opintoneuvojaan tai koulutuspäällikköön ja poissaoloihin puututaan. Opiskelijan kanssa keskustellaan asiasta ja hänen velvollisuutensa tuodaan julki.

”Ussein kuvvaankin sitä hakijoille, että opiskelukuntoa on ku jaksaa tulla kouluun paikalle ja olla läsnä.”

Haastatellut toivat ilmaisuissaan julki poissaoloihin puuttumisen. Ammattiopisto Luovilla on poissaoloihin puuttumisen ohjeistus. Ilmaisuissa nousi esiin, että poissaoloihin puuttumista olisi tehostettava: poissaoloihin tulisi puuttua Luovin ohjeistuksen mukaan. Porrastuksena poissaoloihin puuttuminen koettiin selkeäksi, mutta sisällöllisesti se koettiin epäselväksi. Portaikkojen välissä ei konkreettisesti tueta, ohjata tai tehdä riittävästi opiskelijan kanssa. Poissaoloihin tulee luokanvalvojan puuttua, näin ei kuitenkaan aina tapahdu. Tullaan tilanteeseen, jossa opiskelijapalveluhenkilöstö saa tiedon vasta, kun poissaoloja on opiskelijalla kohtuuton määrä. Poissaolot nousevat esiin OHR:ssä ilman, että HOJKS neuvottelussa olisi asiaa käsitelty ja se näkyisi jo Primuksessa.

”Opiskelukuntoisuuden minimi vaatimus on, että tulee joka päivä kouluun. Jos ei siihen pysty, ei ole opiskelukuntoinen. Muttei siihen poissaolojen suhteen esimerkiksi puututa riittävällä tavalla.”

Keskeyttäminen ei aina ole negatiivinen asia. On tärkeää, että opinnot keskeytetään, mikäli ne eivät etene. Näin saadaan mahdollisesti estettyä opintojen päättyminen ja ohjattua opiskelija esimerkiksi tarvitsemansa hoidon pariin. Hänen on mahdollista jatkaa opintojaan sairausloman jälkeen, eikä näin ole tuhlatu tärkeitä opintoviikkoja.

”Ei ole mitään hyötyä, jos pitkitetään opiskelijan koulussa olo aikaa ja kuluetaan opintoviikkoja huonossa kunnossa.”

Opintojen eteneminen. (9 ilmaisua) Opintojen etenemisen teeman alle on sijoitettu opiskelijan opintojen eteneminen yksilöllisen opintosuunnitelman tavoitteiden mukaan. Opintosuoritusmerkintöjen seuranta on mahdollista opiskelijahallinnan tietokantaohjelma Primuksen avulla. Opiskelijan opintojen eteneminen hänen yksilöllisten tavoitteidensa mukaisesti nousi kolmanneksi yleisimmäksi ilmaisuksi opiskelukuntoa määritettäessä. Opintojen etenemisen nähtiin heijastuvan suoraan opintosuorituksiin. Opiskelijalle on yhdessä läheisten ja moniammatillisen tiimin kanssa laadittu HOJKS ja HOPS, jotka ovat jokaiselle opiskelijalle yksilölliset, joten opiskelijoiden opintopolutkin ovat yksilöllisiä.

”Opiskelukunto on sitä, että opiskelija pystyy opiskelemaan hänelle laaditun suunnitelman mukaisesti. Pystyy keskittymään tietyn ajan koulussa, niin että opinnot etenee. Ja opintosuorituksia tulee hänelle räätälöity määrä.”

Yksilöllistäminen ja mukauttaminen ovat erityisoppilaitoksen keinot auttaa opiskelijaa hänen opintojen etenemisessään. Opiskelijapalveluhenkilöstö on opiskelijan ja opetushenkilöstön tukena kun yksilöllistämisiä ja mukautuksia tehdään. Mukauttamisella pyritään ammattitaitovaatimusten suhteuttamiseen opiskelijan oppimisedellytysten mukaan. Ilmaisujen mukaan psykologia voisi oppimisvaikeuksista johtuvien ongelmien ennaltaehkäisyssä käyttää hyödyksi huomattavasti nykyistä enemmän. Ilmaisuisaan haastatellut nostivat esiin myös opinto-ohjaajien mukanaolon HOJKS:ssa ja HOPS:ssa. Osa opetus- ja ohjaushenkilöstöstä toimii yksin tai on suoraan yhteydessä verkostoihin unohtaen oman talon opinto-ohjaajat, puheterapeutit ja psykologit.

Metka-projektissa (ks. 4.1.) on Luovin tavoitteena nivelvaiheen koulutuksen toimintamallin ja käytänteiden kehittäminen opiskelijan ammatillisiin opintoihin sitoutumisen parantamiseksi valmentavan vuoden aikana. Haastatellut ilmaisivat miten tärkeää on, että mahdollisessa nivelvaiheen koulutuksessa opiskelijalle selviää ammatillisen koulutusalan vaatimukset. Ilmaisuisa nousi esiin opiskelijoille olevan epäselvää heidän hakeutuessaan koulutusaloille, onko heillä edellytyksiä

suorittaa koko tutkintoa. Tähän nivelvaiheen koulutuksessa ns. valmentavan vuoden aikana olisi haastateltujen mukaan panostettava nykyistä enemmän. Tietoisuus mahdollisesta mukauttamisesta on tärkeää ammatillisiin opintoihin sitoutumisen kannalta. Ilmaisuihin nousi esiin, että opintojen ollessa liian helppoja opiskelija turhautuu koulussa oloon ja poissaoloja alkaa kertyä. On yhtä tärkeää yksilöllistää ja lisätä opiskelijalle haasteita, näin hän voi löytää lisää motivaatiota opiskella vaikeampia kokonaisuuksia.

Kettunen (2012) on tutkimuksessaan nostanut esille motivaation: sekä sisäisen, jolloin opiskelija toimii oman tahtotilansa mukaan, että ulkoisen motivaation, jolloin opiskelija toteuttaa muiden tavoitteita. Ulkoinen ja sisäinen motivaatio voivat näyttäytyä sekä positiivisessa että negatiivisessa. Ulkoinen motivaatio voi kantaa vaikeassa tilanteessa ja siitä voi syntyä myöhemmin sisäinen, opiskelijan oma tavoite. Opiskelija voi esimerkiksi hakea ammattialalle kavereiden tai luokanvalvojan toiveiden ja tavoitteiden mukaan. Opiskelijan sitoutuminen on heikkoa, sillä hän ei tunne tavoitteita omikseen. Nuorelle on saattanut välittyä kotoa sitoutumattomuuden malli suhtautumistavan ollessa koulua kohtaan aina kielteistä. Näin on voinut syntyä kouluhaluttomuus. Opiskelijat tarvitsevat onnistumisen kokemuksia, sillä epäonnistumisen kokemuksilla on negatiivinen vaikutus nuoren uskoon omiin kykyihinsä. Saattaa jopa käydä niin, ettei nuori hakeudu jatko-opintoihin perusopetuksen jälkeen vedoten motivaation puutteeseen. Motivaation puute saattaa olla juuri kouluhaluttomuus ja epäonnistumisen kokemusten kierre. (Kettunen 2012, 8-10.)

Ilmaisuista kolme liitti opintojen etenemiseen opettajien kyvyn kohdata erityistä tukea tarvitsevien nuorten opetuksen pedagogiikka ja didaktiikka. Ammatillisessa erityisopetuksessa on tärkeässä roolissa löytää ymmärrys opiskelijan, opettajan ja opetettavan asiasisällön välillä.

”Koulutuksesta riippuen opettajat ovat erilaisin eväin matkassa kohtamaan opiskelijaa.”

Opettaja tuo oman pedagogisen osaamisensa esiin asiantuntijuutena opetettavasta ainekokonaisuudesta. Didaktisessa suhteessa opiskelijan suhde opittavaan asiasisältöön tapahtuu opettajan tuoman asiantuntijuuden kautta. Opiskelijan suhde tavoitteeksi asetettuihin päämääriin rakentuu opettajan ohjauksessa. Ohjatessaan opettaja luo suhteen opiskelijaan ja opetettavaan asiasisältöön, jolloin syntyy didaktinen suhde. (Jylhä 2007.)

Eräässä ilmaisussa tuli asia hyvin konkreettisesti esiin. Opettajan tulee osata opettavan ainesisältönsä lisäksi käyttää erilaisia menetelmiä, joilla tukea opiskelijaa oppimisessa. Keskeistä on opettajan ja opiskelijan luottamus kasvuun ja oppimiseen. Yhteistyötaidot, vuorovaikutuksellisuus ja tunteiden tiedostaminen kuuluvat didaktisen kolmion ytimeen. Kuviossa 3 nähdään miten opettajan ajattelun ja toiminnan ydin on suhteiden tasapainon saavuttaminen opetettavan sisällön ja opiskelijan välillä (Praktikumikäsikirja 2004).



Kuvio 3. Didaktinen kolmio (Praktikumikäsikirja 2004).

Ilmaisuiissa nousi esiin ohjaus- ja opetushenkilöstön jatkuvan kouluttautumisen tärkeys opiskelijoiden opintojen etenemisen yhteydessä. Haastateltavat näkivät, että ohjaus- ja opetushenkilöstön on kouluttauduttava jatkuvasti, sillä opiskelijarakenne on hyvin heterogeeninen ja jatkuvasti muuttuva.

”Varmaan sellainen täydennyskoulutus, ettei oo huonommuutta uskaltaa pyytää apua ja konsultoida kollegaa.”

Realistisen palautteen tärkeys kaikessa palautteenannossa nousi esiin, mutta ennen kaikkea koulutuskokeiluista. On moraalisesti väärin antaa koulutuskokeilijalle, hänen opettajalleen ja huoltajilleen virheellinen kuva koulutuskokeilun sujumisesta. On tärkeää, että palaute on oikeudenmukainen, rehellinen ja selkeä. Näin koulutuskokeilija ja hänen läheisensä saavat mahdollisimman realistisen kuvauksen opiskelijan mahdollisuuksista tulevaisuudessa kouluttautua kyseiselle alalle.

”Epärealistisen palautteen antaminen koulutuskokeilusta on opiskelijan aliarviointia. Se on myös lähettävälle opettajalle virhe arvioinnin antamisesta. Vanhemmat lukevat lausunnon ja saavat koulutuskokeilun palautteesta väärän kuvan. Olisi erittäin tärkeää, että annetut palautteet olisivat realistisia, ei opiskelijaa ”mollaavia” rumasti kirjoitettuja mutta aitoja, realistisia ja totuuden mukaisia.”

Elleivät opiskelijalle kuuluvat tukitoimet riitä, arvioidaan opiskelijan opiskelukunta yksilöllisesti. Arvioinnissa huomioidaan mahdolliset toiminnanohjauksen rajoitteet ja opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamisen mahdollisuudet. Tähän vaaditaan avointa dialogia, että uskalletaan ottaa asia esiin. Haastatellut nostivat myös esiin, että nivelvaiheen koulutuksen, varsinkin Valmentava 2:n kohdalla, koulutuspolku olisi mallinnettava. Ei saa syntyä väärää mielikuvaa, että nivelvaiheen koulutuksen jälkeen kaikki voisivat suorittaa ammattitutkinnon. Opiskelijalle, läheisille, ohjaus- ja opetushenkilöstölle tulisi olla selkeää, milloin voidaan hakeutua tutkintoon ja milloin suorittamaan tutkinnon osia.

Arjenhallinta. (7 ilmaisua) Arjenhallintaan katsotaan kuuluvan arkipäivään liittyvät asiat: herääminen, hygienia, ruokailutottumukset, päihteiden käyttö, kaverit, nukkumatottumukset ja muu arkeen liittyvä. Ilmaisuihin nousi esiin opiskelijan suoriutuminen arkielämästään, esimerkiksi miten opiskelija pystyy huolehtimaan omista asioistaan, harrastuksistaan, vuorokausirytmistään, unirytmistään ja ravinnostaan. Opiskelijan arjenhallinnan on oltava sillä tasolla, että opiskelija kykenee vastaanottamaan tarvitsemansa ohjauksen ja tuen. Opiskelijaa tuetaan tarpeen

mukaan, mutta tuentarpeen tulee olla tasapainossa oppilaitoksen perustehtävän kanssa.

”Eli saapuu aamulla lukujärjestyksen mukaisesti koulun ja osallistuu oppitunneille. Oppitunneille osallistumisen lisäksi opiskelijan tulee kyetä keskittymään opetukseen, tarvittaessa yksilöllisin järjestelyin opiskelijaa tässä tuetaan. Arkielämän ja vuorokausirytmien hallintaan kuuluu myös se, että opiskelija on fyysisesti läsnä oppitunneilla.”

Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä on asuntola, joka on myös oppimisympäristöä ja siellä ohjaajat antavat myös tarvittavaa erityistä tukea arjen hallintaan. Oppimisympäristöissä on erityistä tukea tarvitsevien nuorten saatava riittävä ja suunnitelmallinen tuki, joka perustuu huolenpidon pedagogiikkaan ja yhteisvastuuseen (Hietanen 2009, 57-58). Mikäli opiskelija ei yksilöllistettynäkään erityisen tuen turvin kykene saavuttamaan arjenhallintaa niin, että kykenee toimimaan oppilaitoksen edellyttämällä tavalla ja käymään säännöllisesti koulussa, ollaan tilanteessa, jossa oppilaitoksen keinot mahdollisesti loppuvat. Vaikka kyseessä on ammatillinen erityisoppilaitos, tulee muistaa, että hoidollinen työ ei kuulu oppilaitoksen perustehtävään.

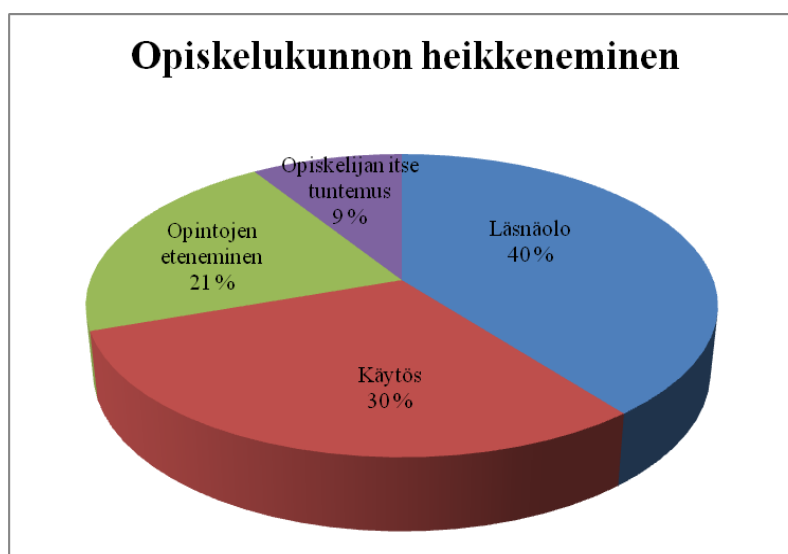
”Pystyen huolehtimaan omista asioistaan, normaalista päivittäisistä asioista, tavallisesta arjesta hygieniasta, harrastuksista ja sosiaalisista kontakteista.”

Ketomäki (2011) nostaa elämänhallinnan kattokäsitteeksi nuoren jokapäiväiselle selviytymisstrategialle. Arjen ja arkipäivän rytmin hallinta on elämänhallintaan verrattavissa oleva opiskelukuntoa uhkaava tekijä (vrt. 4.1). Seuraavassa vastauksessa nousivat esiin ne pääteemat, jotka toistuvat ilmaisuina muiden haastateltavien vastauksissa. Tämä ilmaisu kokoa hyvin yhteen sen, mitä opiskelukunnon nähdään olevan Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä.

”.. pitää olla sellaisessa terveydentilassa, että pystyy suoriutumaan omasta arkielämästään. Pystyen huolehtimaan omista asioistaan, normaalista päivittäisistä asioista, tavallisesta arjesta, hygieniasta, harrastuksista ja sosiaalisista kontakteista. Sitten kun siitä suoriutuu voi ajatella, että jaksaa käydä täällä ja opiskella tavoitteellisesti.”

5.2 Miten opiskelukunnan heikkeneminen näkyy?

Tässä luvussa käsitellään henkilöstön vapaasti esiin tuomia ajatuksia opiskelukunnan heikkenemisestä. Ne koettiin tutkimuksen kannalta merkittäviksi. Opiskelukunnan heikkenemiseen tulee reagoida. Jos siihen ei reagoida, on vaarassa opintojen keskeytyminen. On hyvä tiedostaa, miten opiskelukunnan heikkenemisen koetaan näyttäytyvän.



Kuvio 4. Ilmaisut kysymykseen: Miten opiskelukunnan heikkeneminen näkyy?

Opiskelukunnan heikkenemisen näkymistä koskevaan kysymykseen tuli 33 ilmaisua, jotka jakautuivat neljän teeman alle. Kuviosta 4 on nähtävissä jakauma. Läsnäolo 40 % (13 ilmaisua), käytös 30 % (10 ilmaisua), opintojen eteneminen 21 % (7 ilmaisua) ja opiskelijan itsetuntemus 9 % (3 ilmaisua) ilmaisuista.

Läsnäolo. (40 %) Läsnäoloa koskevia ilmaisia oli opiskelukunnan heikkenemisestä kysyttäessä eniten. Läsnäoloon liittyvät ilmaiset olivat myöhästely, poissaolojen lisääntyminen ja väsymyksen näkyminen yhä selkeämmin oppitunnilla. Ollaan ns. paikalla, muttei kuitenkaan läsnä. Ilmaisuissa nousi esiin, opiskelukunnan heikkenemisen näkyminen myöhästelyinä jo ennen poissaolojen ilmaantumista.

”Opiskelukunnan heikkenemisen täytyy minusta näkyä jo ennen poissaoloja, opiskelija ei jaksa, myöhästelyt lisääntyvät ja poissaoloja alkaa kertyä.”

Käytös. (30 %) Ilmaisuista käyttäytymistä ja sen muuttumista kosketti kymmenen ilmaisua. Käyttäytymisen nähtiin muuttuvan: vetäytymistä tai aggressiivista käytöstä alkaa esiintyä, levottomuus kasvaa ja keskittymiskyky heikkenee. Saattaa esiintyä sekavaa käyttäytymistä ja haastavaa käyttäytymistä. Sosiaaliset suhteet muuttuvat, kontaktin ottaminen opiskelukavereihin mahdollisesti vähenee tai muuttuu. Ulkonäöstä huolehtimisessa saattaa tapahtua myös muutos, esim. muutetaan välinpitämättömäksi omasta ulkoisesta olemuksesta.

Aggressiivinen ja haastava käyttäytyminen on kyettävä ottamaan haltuun opiskelijaryhmän turvallisen oppimisympäristön säilymiseksi. Laissa ammatillisesta koulutuksesta 28§ todetaan opiskelijoilla olevan oikeus turvalliseen oppimisympäristöön. Erilaisilla suunnitelmilla ja järjestyssäännöillä opetuksen järjestäjän on pyrittävä esteettömään opiskelun sujumiseen ja turvalliseen ja viihtyisään oppilaitosyhteisöön. (Opetustoimen lainsäädäntö 2011, 103.)

Opintojen eteneminen. (21 %) Opintojen etenemistä koskevat ilmaiset käsittelivät tyypillisimmillään seuraavia asioita: opinnot eivät etene, opintosuorituksia ei tule, normaali opiskeluaika ei riitä ja oppimisvaikeudet kasvavat. Opintojen etenemisen ollessa uhattuna ilmaisuissa nousi esiin tukiverkoston tärkeys. Tukiverkoston tärkeyttä korostettiin opintojen etenemisen ja opiskelukunnan ollessa uhattuna arkielämän haasteiden vuoksi. Hietanen (2009) on todennut saman (ks. 3.2).

Ammatillisessa koulutuksessa tulee muistaa, että terveydestä, hyvinvoinnista ja opiskelukunnosta huolehtivat myös muut kuin opetushenkilöstö. Opiskelukyky ja opiskelukunto ovat avainasemassa rakennettaessa tulevaisuuden työkykyisiä työntekijöitä. Opiskeluaikana nuori rakentaa pohjan aikuisuuden hyvinvoinnille ja työuralle. Opiskeluaikana monet nuoret tarvitsevat erilaista tukea ja ohjausta. (THL.)

Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön moniammatillinen opiskelijapalvelujen tiimi on pedagogisen henkilöstön tukena opiskelijan opintoja tuettaessa. Opiskelupalvelut kuuluvat HOJKS prosessiin ja moniammatillisessa työryhmässä on erityisosaamista opiskelijan tueksi. Opiskelijapalveluista opiskelija saa tarvittaessa tukea esim. opintoneuvojilta, sosiaalityöntekijöiltä tai psykologilta. Psykologia käytetään ennaltaehkäisevässä työssä opiskelijan oppimisvaikeuksien ollessa kyseessä. Opiskeluun liittyvät tukitoimet voivat olla myös puheterapiapalvelu, erityisohjaajan kanssa keskustelu tai asuntolassa ohjaajan ohjaus ja tuki. Koko työryhmä on kehittämässä kouluyhteisön toimintaa ja ohjaa myös opiskelijatoimintaa. (Luovi 2013b.)

Moniammatillisessa toimintatavassa erityisosaamista ja asiantuntemusta yhdistetään niin Luovin sisällä, kuin myös organisaation ulkoisten verkostojen kanssa. Organisaation ulkopuolisten verkostojen kanssa tehtävän yhteistyön tärkeys nousi ilmaisuissa esiin, sillä tutkinnon suorittamisen jälkeen on hyvä olla olemassa kontaktit Luovin ulkopuolelta. Hietasen (2009) mukaan tukipalvelujen tulee perustua yhteisöllisyyteen ja yhteisvastuullisuuteen.

”Verkoston kanssa käytävä avoin kanssa käyminen on opiskelijan paras tuki.”

”Verkostotyön suunnitelmallisuus on tärkeää, sillä mahdollisimman pian kaikki tuki pois koululta ja normipalveluiden piiriin, silloin opintojen loppua on tukiverkostot oikein luotuna.”

Opiskelijan itsetuntemus. (9 %) Opiskelijan oman tietoisuuden nosto esiin opiskelukunnan heikkenemisestä puhuttaessa vastuuttaa opiskelijaa itseään. Opiskelukunnan heikkeneminen näyttäytyy opiskelijoilla aina yksilöllisesti. Opiskelijan kuulemiseen ja opiskelijan oman tuntemuksen huomioimiseen opiskelukunnan heikkenemistä tulisi kiinnittää entistä enemmän huomiota. Jo opintojen alkuvaiheessa olisi jo hyvä tiedostaa opiskelijan omatuntemus, esimerkiksi sairaudestaan, ja rohkaista opiskelijaa tuomaan omat tuntemuksensa julki.

”Nuoresta iästään huolimatta monet ovat sairastaneet jo pitkään ja tunnistavat oman kunnan heikkenemisen.”

”Opiskelijan opiskelukuntoon reagoinnissa tulisi jo opintojen alussa lähteä siitä, että opiskelijalta itseltään kysytään onko hänellä joitain merkkejä mistä tiedetään opiskelukunnan alkavan heiketä.”

Ilmaisuista voidaan päätellä opiskelukunnan heikkenemisen näkyvän selkeimmin läsnäoloon liittyen. Käytöksessä näkyy muutoksia. On huomioitavaa, että opiskelukunnan heikentyessä tukiverkoston tärkeys korostuu. Opiskelukunnan heiketyssä tuen ja ohjauksen lisääminen opiskelijan tarpeiden mukaan oikea-aikaisesti on yksi ydinasioista opiskelijan hyvinvoinnin tukemisessa.

5.3 Lähihenkilöiden tärkeys opiskelukuntaa määritettäessä

Kysyttäessä haastatelluilta kenen tulisi olla aloitteellinen ja puuttua opiskelukuntaisuuteen nousi haastateltujen ilmaisuissa esiin lähihenkilöiden merkityksellisyys opiskelijan koulutusprosesseissa. Koulutusprosessin aikana on lähihenkilöiden luomalla suhteella opiskelijan onnistuneelle opintopolulle suuri merkitys. Lähihenkilöillä on opiskelijan identiteetin, itsetunnon ja minäkuvan rakentumisen tukemisessa tärkeä rooli.

Taulukko 2. Kenen tulisi reagoida ja puuttua opiskelukuntoisuuteen?

TEEMAT	ILMAISUT
LÄHITYÖNTEKIJÄT	12
OPPILAITOSYMPÄRISTÖ	7
ASUNTOLAN KASVATUKSELLINEN VASTUU	4
ERITYISTYÖNTEKIJÄT	4
YHT.	27

Taulukossa 2 näkyy teemoittain ilmaisumäärät, joita oli 27. Ne jakautuivat neljään kategoriaan, joista lähityöntekijät olivat yleisin ilmaisu ja oppilaitosympäristö seuraavaksi yleisin. Asuntolan kasvatuksellinen vastuu nousi esiin oppilaistosympäristöstä vielä erilliseksi kokonaisuudeksi, samoin myös erityistyöntekijät. Molemmat tavallaan kuuluvat oppilaistosympäristön sisään, mutta ne haluttiin nostaa tässä erillisinä kokonaisuuksina esiin.

Lähityöntekijät. (12 ilmaisua) Lähihenkilöinä nähdään opetus- ja ohjaushenkilöstöstä luokanvalvoja, opettaja, jolla on kontakti opiskelijaan päivittäin / viikoittain, sekä ryhmänohjaaja, joka on ryhmän mukana päivittäin, henkilökohtainen ohjaaja ja asuntolan ohjaajat. Lähityöntekijöiden tärkeyden toivat julki kaikki haastateltavat opiskelukunnan määrittämisen aloitteellisuuden ilmaisussa. Ilmaisuista esiin nousi luokanvalvojan ja ryhmänohjaajan merkittävä rooli opiskelukunnan huomioimisessa.

”Luokanvalvojan ja ohjaajan tulee reagoida eli lähityöntekijöillä on erittäin suuri tiedon siirto vastuu, heidän tulee reagoida ja olla yhteydessä erityisosaajiin.”

Oppilaitosympäristö. (7 ilmaisua) Oppilaitosympäristönä nähdään kaikki ne tilat, joissa opiskellaan ja ne edistävät oppimista. Koko oppilaitosympäristö nousi ilmaisuissa esiin. Kun työpajassa, luokkatilassa, ruokalassa, opintotoimistossa, liikuntasalissa tai missä tahansa muussa oppimisympäristössä huomataan merkkejä opiskelukunnan heikkenemisestä, on huoli tästä tuotava julki. Huolen esiin otta-

minen opiskelijan, ohjaajan ja luokanvalvojan kanssa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on opiskelijan etu ja jokaisen työntekijän velvollisuus.

Asuntolan kasvatuksellista (4 ilmaisua) vastuuta tuotiin esiin. Asuntolan ja koulun yhteistyön sujuvuus olisi ensisijaisen tärkeää, sillä asuntola on tärkeä oppimisympäristö Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä. Asuntolan tehtävä on oppimisympäristönä muodostaa sosiaalinen yhteisö, joka tukee opiskelijan oppimista. Tämän sosiaalisen yhteisön luomisessa haastatellut näkivät ohjaajan roolin olevan erittäin tärkeä ja ohjaajan merkittävyyttä sosiaalisten suhteiden luomisessa korostettiin.

”Ohjaajan tärkein tehtävä on sosiaalisten suhteiden luominen.”

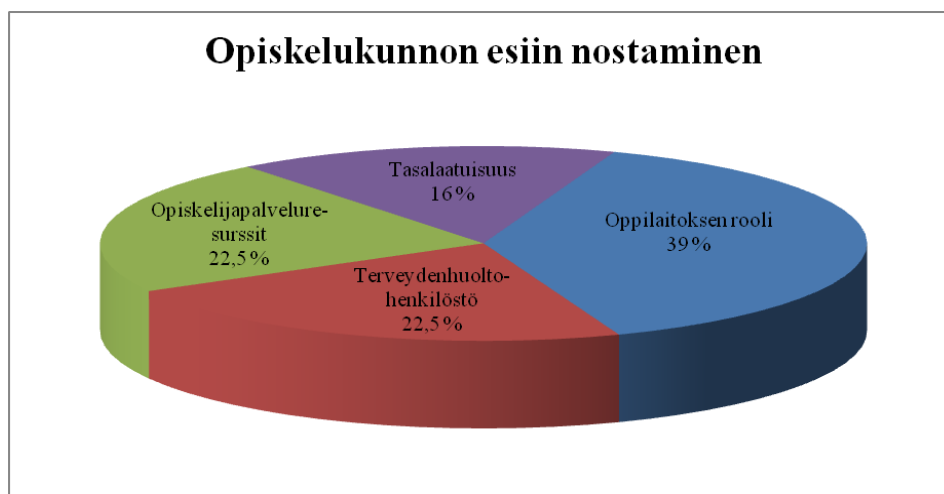
Erityistyöntekijän rooli (4 ilmaisua) nousi ilmaisuissa esiin. Oulun yksikössä ovat käytössä erityisohjaaja, psykiatrinen sairaanhoitaja, psykologit ja puheterapeutit. Osa opetushenkilöstöstä on hyvin tietoisia erityistyöntekijöiden tarjoamasta avusta opiskelijan haasteissa ja he lähettävät opiskelijan erityistyöntekijän luo jo aikaisessa vaiheessa. Näin opiskelijan haasteisiin ”otetaan kiinni” varhaisessa vaiheessa.

Tutkimuksen kannalta on merkityksellistä huomioida ilmaisujen painottuminen lähihenkilöiden merkityksellisyyteen opiskelijaryhmän hyvinvoinnissa. Luokanvalvojan ja ohjaajan tasavertaisen ohjaussuhteen syntyessä opiskelija saa opinnoilleen oikeanlaisen tuen. Näistä vastauksista on pääteltävissä, että lähihenkilöiden ja opiskelijapalveluiden yhteistyön on oltava saumatonta, lähihenkilöiden on reagoitava ja siirrettävä tarvittavaa tietoa opiskelijan edun mukaisesti opiskelupalveluhenkilöstölle.

5.4 Opiskelukuntoisuuden esiin nostaminen

Kysyttäessä haastatelluilta kuka toteaa, ettei opiskelija ole opiskelukuntoinen, ilmaisut jakautuivat seuraavien teemojen alle: oppilaitoksen rooli, terveydenhuoltohenkilöstö, opiskelijapalveluresurssit ja tasalaatuisuus. Oppilaitoksella on selkeä

velvollisuus HOJKS-neuvotteluissa nostaa opiskelukunto esiin, mikäli se on tarpeen. Huomioiden erityistä tukea tarvitsevan nuoren kohdalla, että nuoruuden pidentyessä epävarmuus jatkuu. Nuoruus on aikaa jolloin haetaan ja etsitään itseään. Tarkoituksena on rakentaa hyvää tulevaisuutta epäselvien ja ristiriitaisten odotusten vallitessa. (Aapola & Ketokivi 2005).



Kuvio 5. Ilmaisut kysymykseen: Kuka toteaa ettei opiskelija ole opiskelukuntoinen?

Kuviosta 5 on nähtävissä ilmaisujen jakautuminen teemoittain, ilmaisuja nousi esiin yhteensä 31. Oppilaitoksen rooli sai 39 % (12 ilmaisua), terveydenhuoltohenkilöstö 22,5 % (7 ilmaisua) ja opiskelijapalveluiden resurssit 22,5 % (7 ilmaisua). Tasalaatuisuus-teemaan tuli 16 % (5 ilmaisua) ilmaisuista.

Oppilaitoksen rooli. (39 %) Oppilaitoksen rooli on nostaa opiskelukuntoisuus esiin ja edetä asiassa HOJKS-neuvottelun kautta opiskeluhuoltoryhmään. Tästä ilmaisut olivat yksimielisiä. Ilmaisuihin opiskelukunnon esiin nostamisesta tuli selkeästi esiin lähityöntekijöiden merkitys oppilaitoksen edustajina, miten asiassa tulisi edetä. Opiskelukunnon ollessa todettavasti heikentynyt, tulee opiskelijan HOJKS-neuvottelussa asia ottaa esiin ja mahdollisesti moniammatillisen tiimin ja verkostojen kanssa etsiä opiskelijalle parasta mahdollista ratkaisua siihen tilanteeseen. Joskus riittää pienempi foorumi – maalaisjärjen käyttö on sallittua. Räätelöi-

dään lukujärjestyksiä, mukautetaan tarvittaessa ja rakennetaan yksilöllisiä opintopolkuja. Asian edetessä HOJKS:n kautta OHR:n ns. oikein, OHR:ssä nousee esiin oppilaitoksen näkökulma opiskelukuntoisuudesta. Tarvittaessa palveluohjauksella työotteella opiskelijan asioiden etenemiseksi koottu verkosto pohtii verkostopalaverissa opiskelijan opiskelukuntoisuutta ja jatkosuunnitelmia. Tavoitteena on saavuttaa opiskelijan kannalta paras ratkaisu. Tyypillisin ilmaisu koskikin asian esiin ottamista HOJKS-neuvottelussa.

”HOJKS on se juttu missä opintojen etenemistä ja opiskelukuntoisuutta pohditaan ja OHR on foorumi, missä asia tuodaan tiedoksi.”

Ilmaisuissa nousi esiin epäselvyys miten edetään opiskelukunnan heikentyessä tällä hetkellä. Haastateltujen ilmaisuista oli huomattavissa opiskelukunnan heikkenemisen tulevan elävässä elämässä esiin suoraan OHR:ssä, eikä siitä ole aikaisemmin puhuttu HOJKS-neuvotteluissa eikä Primuksessa näy asiasta mitään merkintää. Opiskelijan edun mukaisesti on tärkeää, että Ammattiopisto Luovin henkilöstöllä on yhtenevä käytäntö.

”Opiskelukunnan heikentyessä asia nostetaan valitettavasti esiin vasta OHR:ssä.”

Opiskelijan opintojen päättyessä on jatkosuunnitelman määrittämisen paikka. Tämä jatkosuunnitelma on osa HOJKS:ia. Siinä määritetään opiskelijan jatkosijoituspaikka, oli sitten kyseessä suunniteltu opintojen päättyminen tai opintojen keskeytyminen yllättäen. Jatkosuunnitelma tehdään yhdessä verkoston kanssa HOJKS-neuvottelussa ja opinnot päättävälle opiskelijalle. Jatkosuunnitelma on osa oppimisprosessia, joka liittyy opiskelijan opintopolkuun. Keskeyttävälle opiskelijalle voidaan jatkosuunnitelmalla saada aikaan esimerkiksi hyvä hoitosuhde ja ehkä näin opintojen jatkaminen myöhemmin mahdollistuu.

Terveystenhuoltohenkilöstö. (22,5 %) Terveystenhuoltohenkilöstöä koskevissa ilmaisuissa nousi esiin miten lopullisen ratkaisun opiskelijan opiskelukunnosta te-

kee terveydenhuoltohenkilöstö. Oppilaitos tuo esiin oppilaitoksen opetussuunnitelmaan pohjautuvan opintojen tavoitteellisen etenemisen, mutta terveydenhuoltohenkilöstö ratkaisee viime kädessä opiskelijan opiskelukuntoisuuden. Tässä kohdin ilmaisuissa (2 ilmaisuja) nousi esiin erityisopetuksen peruste 6: psyykkiset pitkäaikaissairaudet, jolloin opiskelijan sairauden kuvaan kuuluvat psyykkisen tilan vaihtelut. Seuraava ilmaisu avaa millaisia tilanteita arjessa tulee eteen. Näissä tilanteissa moniammatillinen osaaminen on arvokasta ja sen hyödyntäminen vielä arvokkaampaa.

”Opiskelija on psyykkisten syitten vuoksi otettu opiskelijaksi meille, tila heikkenee, lääkäri ei kirjoita sairaslomaa, sillä opiskelija ei ole varsinaisesti sairas, vaan sairauden kuvaan kuuluu, että tila on vaihteleva.”

Opiskelijajapalveluresurssit. (22,5 %) Ilmaisuihin tuli julki opiskelijajapalveluresurssien Luovin Oulun yksikössä olevan riittävät, mutta niiden käytössä olevan opettajien välillä suuriakin eroavuuksia. Ilmaisuista ilmeni, että tieto saavuttaa opiskelijajapalveluhenkilöstön monesti aivan liian myöhään. Primus kirjaamiseen olisi ilmaisujen mukaan panostettava, jotta HOJKS-neuvotteluissa olisi realistinen tieto käytössä opiskelijajapalveluhenkilöstöllä.

”Opojen käytössä valmentavilla on tultava kulttuurimuutos, että saadaan hyöty opoista irti.”

”Opiskelijajapalveluissa on riittävät resurssit mutta ongelmana on se, että tieto saavuttaa liian myöhään opiskelijajapalveluhenkilöstön.”

Tasalaatuisuus. (16 %) Tasalaatuisuudesta nousi esiin nimenomaan tasalaatuisuuden puuttuminen. Tasapuolisuus ja samanlaatuisuus ovat kirjattuna myös Ammattiopisto Luovin eettisiin periaatteisiin, joten se on hyvin keskeinen asia, johon haastateltujen ilmaisujen mukaan on kiinnitettävä huomiota. Ilmaisuihin nousi OHR:n kokoukset esiin. Puhuttaessa tasalaatuisuudesta korostettiin opiskelijoiden oikeutta, eli sitä, että heidän asioitaan käsiteltäisiin samalla tavoin OHR:n koko-

uksissa. OHR:n kokouksiin valmistautumisessa on ilmaisujen mukaan suuriakin eroavaisuuksia ja opiskelijan edun mukaista olisi riittävä valmistautuminen. Tyyppillisin ilmaisu koski OHR:n kokouksien tasalaatuisuutta.

”OHR toimii eritavoin osastoittain, kaikki toimijat vaikuttavat sen toimintaan. Rakennetta ei ole avattu, voi tehdä niinku haluaa. Se on niinku vapaata.”

Tästä voisi tulkita, että perehdyttäminen on jollain muotoa epäonnistunut tai jäänyt kesken, ellei oman talon tietotaitoa käytetä hyödyksi ja opiskelijan eduksi opiskelukunnan ollessa heikentymässä. Opiskelijapalveluissa oleva ammattitaitoinen henkilöstö on opiskelijaa varten ja on surullista, jos sitä ei käytetä oikein.

”On erittäin tärkeää, että käytetään ammattihenkilöstöä, joka käytössä on ja hyödynnetään tämä opiskelijoiden parhaaksi.”

”Semmoista mä ite kaipaisin enempi, että me työryhminä mietittäis mihin suuntaan opiskelija hakee jatko-opintoihin – nyt jää liikaa luokanvalvojan ja ohjaajan harteille – tulee paljon virhearviointeja. Olisi mahdollista käyttää moniammatillisen tiimin tietotaito avuksi.”

5.5 Opiskelukuntoon vaikuttavat asiat

Teemahaastattelun loputtua haastateltavia pyydettiin numeroimaan tärkeysjärjestyksessä opiskelukuntoon vaikuttavia tekijöitä. Heillä oli mahdollisuus valita viisi vaikuttavaa tekijää ja numeroida ne niin, että ykkönen oli vaikuttavin. Valittavana oli 12 kohtaa ja kaksi vaikuttavaa asiaa oli mahdollista lisätä tyhjille riveille. Näihin tyhjiin kohtiin nousikin teemallisesti kolme ilmaisua. Ne olivat mielenterveyden ongelmat, oppimisympäristö ja toiminnan ohjauksen vaikeudet. Taulukosta 3 on nähtävissä miten vastaukset painottuivat. Painotettaessa vastauksia niin, että valinta 1 oli merkittävin (laskennallinen arvo 5), valinta 2 seuraavaksi merkittävin (laskennallinen arvo 4), jne. Alkuperäinen taulukko on liitteenä (liite 2).

Taulukko 3. Opiskelukuntoon vaikuttavat asiat merkityksellisyyden mukaan.

Vuorokausirytmä	40	22 %
Päihteiden käyttö	34	19 %
<u>Mielenterveyden ongelmat</u>	25	14 %
Poissaolot	20	11 %
Opiskelijan motivaatio	16	8 %
Aggressiivinen käytös	13	7 %
Kommunikaation vaikeudet	11	6 %
Opiskelijaryhmän turvallisuus	8	4 %
Haastava käyttäytyminen	7	4 %
<u>Oppimisympäristö</u>	3	3 %
Yksinäisyys	2	1 %
<u>Toiminnan ohjauksen vaikeudet</u>	1	1 %
Koti ikävä/ itsenäistymisvaiheessa	0	0 %
Rahan käytön haasteet	0	0 %
Harrastamattomuus	0	0 %

Neljän merkittävimmän valinnan joukossa olivat vuorokausirytmä, joka koettiin merkityksellisimmäksi opiskelukuntoon vaikuttavaksi tekijäksi. 22 % valinnoista kohdistui siihen. Päihteidenkäyttö oli seuraavana (19 % valinnoista). Haastatellut nostivat mielenterveyden ongelmat listalle kolmanneksi vaikuttavimmaksi (14 %). Neljänneksi merkittävin oli poissaolot (11 %).

Vuorokausirytmän koki 22 % valinnoista vaikuttavuudeltaan merkittäväksi opiskelukuntoisuuteen. Toiseksi vaikuttavimmaksi tässä valinnassa nähtiin *päihteiden käyttö* (19 %). Päihteidenkäytön ilmaisu ei esiintynyt lainkaan teemahaastattelun puolella. Molemmat vaikuttavimmat valinnat, vuorokausirytmä ja päihteidenkäyttö, kuuluvat teemahaastattelussa nousseen pääteeman arjenhallinnan alle ja vahvistavat tulkintaa arjenhallinnan vaikutuksesta opiskelukuntoisuuteen.

Mielenterveyden ongelmat nousivat kolmanneksi merkittävimmäksi (14 %). Tästä tekee merkittävää, että tutkija ei ollut sitä vaihtoehtoa tarjonnut, vaan se on haastateltujen esiin tuoma opiskelukuntoon vaikuttava tekijä. Viisi haastateltavaa näki mielenterveyden ongelmat merkittävimmäksi tekijäksi opiskelukuntoon vaikutta-

vana tekijänä. Tämä vahvistaa tulkintaa teemahaastattelun puolella esiin nousseen terveydentilan vaikuttavuudesta opiskelukuntoon.

Poissaolot nousivat neljänneksi merkittävämmäksi valinnoista (11 %). Tämä tukee tulkintaa läsnäolon merkityksestä opiskelukuntoisuuteen. *Opiskelijan motivaatio* sai 8 % valinnoista. Motivaatio on Kettusen (ks. 3.3.) mukaan yksi opiskelukuntoon vaikuttavista merkittävistä tekijöistä. Ammattiopisto Luovin Oulun yksikkö painotti kuitenkin Kettusen esiin nostamaa psyykkistä hyvinvointia ilmaisussaan enemmän kuin motivaation merkitystä.

Aggressiivinen käytös sai 7 % valinnoista ja oli valinnoissa kuudenneksi vaikuttavin. Aggressiivinen käytös oli haastateltujen kommenttien perusteella merkityksellinen, sillä siitä johtuvat vaikeudet johtavat pääsääntöisesti opintojen keskeytymiseen. Aggressiivisen käytöksen vaikutukset esimerkiksi *opiskelijaryhmän turvallisuuteen*, joka sai 4 % valinnoista, ovat erittäin suuret. Opiskelijaryhmän turvallisuuden tunteeseen vaikuttaa myös *haastava käyttäytyminen*, joka sai 4 % valinnoista ja *oppimisympäristö*, joka sai 3 % valinnoista opiskelukuntoon vaikuttavana asiana.

Kommunikaation vaikeudet kohta sai 6 % valinnoista. Haastateltujen mukaan kommunikaatiovaikeuksista aiheutuu aggressiivista käytöstä ja haastavaa käyttäytymistä. *Yksinäisyys* sai 1 % valinnoista. *Toiminnanohjauksen vaikeuden* valitsi myös 1 % opiskelukuntoon vaikuttavan viiden merkittävemmän asian joukkoon. Toiminnanohjauksen vaikeuksien tunnistaminen nousi tämän valinnan tehneen henkilön kommentissa vahvasti esiin. Tunnistettaessa toiminnanohjauksen vaikeudet olisi opetuksesta tehtävä selkeää, ennustettavaa ja mahdollisesti sijoitettava päivittäisiä rutiineja opiskeluun. Struktuurista on suuri hyöty tällaiselle opiskelijalle. Koti-ikävä, harrastamattomuus ja rahan käytön haasteet eivät saaneet valintoja viiden opiskelukuntoon vaikuttavan valinnoissa lainkaan.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön teemahaastatteluista saatujen ilmaisujen perusteella voidaan todeta opiskelukuntoon vaikuttavina asioina terveydentila, läsnäolo, opintojen eteneminen ja arjenhallinta. Nämä samat teemat toistuivat opiskelukuntoon vaikuttavien asioiden valinnassa. Esiin nousivat arjenhallinnalliset asiat vuorokausirytmii ja päihteidenkäyttö. Terveystilaa toisti mielenterveyden ongelmat ja läsnäoloon on rinnastettavissa poissaolot. Tulokset kertovat opiskelukunnan voitavan Luovin Oulun yksikössä määrittellä näiden teemojen kautta.

Haastatteluista saatu sisältö kertoi, että opiskelukuntoon terveydentilan osalta on jo hakuvaiheessa kiinnitettävä huomiota nykyistä enemmän. Tehtäessä hallittu riskinotto opiskelijavalinnassa on kaikkien osapuolten oltava siitä tietoisia. Terveystenhoito henkilöstön ja verkostojen antama tieto yhdessä koulutuskokeilun tai ohjauskeskustelun kanssa on tärkeässä roolissa hakuvaiheen opiskelukuntoisuuden määrittelyssä.

Tulosten mukaan ainut selkeä mitattava asia opiskelukunnolle Ammattiopisto Luovilla on läsnäolo. Poissaoloille on asetettu rajat. Läsnäololla on tutkimustulosten mukaan merkittävä rooli opiskelukuntaa ja opiskelukunnan heikkenemistä määriteltäessä. Luovilla on olemassa toimintatapamalli miten edetään selittämättömien poissaolojen lisääntyessä, mutta sen toteuttamisessa on haastateltujen mukaan toivomisen varaa. Haastateltujen mukaan kaikki osapuolet eivät toimi ohjeistuksen mukaan, vaan poissaoloista ilmoitetaan opiskelijapalveluhenkilöstölle aivan liian myöhään.

Haastattelukysymyksien vastauksista on tulkittavissa, että opiskelukunnan muutoksiin on reagoitava, mutta vältettävä ylireagoitua. Varsinkin Valmentava 2 opiskelijoiden kohdalla on huomioitava mm. toiminnanohjauksen vaikeudet. On pyrittävä löytämään ratkaisuja miten toimia, eikä heti todettava opiskelijan opiskelukuntoisuuden olevan heikentynyt. Kaikista ilmaisuista oli tulkittavissa, että

opiskelukunnan määrittämisessä on huomioitava monia asiakokonaisuuksia ja tilanteet on kohdattava aina yksilöllisesti. Arjessa opiskelijan kanssa työskentelevät lähityöntekijät luovat arvokkaan ja korvaamattoman pohjan, jota opiskelijapalveluhenkilöstö täydentää osaamisellaan. Tutkimuksen löydökset toivat vahvistuksen siihen, miten tärkeää lähihenkilöiden on luoda suhde opiskelijaan. Ohjaajan rooli korostuu varsinkin ammatillisessa koulutuksessa, sillä hän luo yleensä opiskelijaan ja opiskelijaryhmään sosiaalisen suhteen, jonka varaan opiskelijat luottamuksensa rakentavat. Lähityöntekijöiden merkityksellisyyden sisäistäminen luo pohjan laadukkaalle opiskelijalähtöiselle työlle Ammattiopisto Luovissa.

Sosiaaliset suhteet ovat merkittävässä roolissa opiskelijan elämässä varsinkin, jos opiskelijalla on vaikeuksia arjenhallinnan ja omien voimavarojensa riittävyyden kanssa. Tämä nousi haastatteluissa selkeästi esiin. Opiskelukunnan heiketessä on oppilaitosympäristöllä, lähihenkilöillä ja verkostolla suuri rooli tuettaessa opiskelijan jaksamista. Opintojen keskeytymisen uhatessa on tehtävä suunnitelmallista verkostotyötä. Tavoitteena on saada nuori kiinnittymään jonkin verkoston palveluihin, että hän ei jää tyhjän päälle opintojen mahdollisesti keskeytyessä.

Haastatteluun osallistuneiden ilmaisujen mukaan opiskelukunnan määrittäminen tapahtuu jokaisen opiskelijan kohdalla yksilöllisesti. Opiskelijan opintojen etenemistä yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti on seurattava. Yksilölliset opintopolut ovat keskeisessä roolissa. Opetus on kyettävä yksilöllistämään ja mukauttamaan opiskelijalähtöisesti. Mukauttaminen on työläs ja aikaa vievä prosessi, johon opettaja saa haluamansa tuen opiskelijapalveluista (esim. opinto-ohjaajalta, puheterapeutilta, psykologilta, sosiaalityöntekijältä tai muulta haluamaltaan taholta). Tässä olisi ilmaisujen mukaan vielä kehitettävää. Vastauksissaan he miettivät miten Oulun yksikössä oleva osaaminen saadaan opiskelijan hyödyksi opiskelukuntaa ja opintojen etenemistä tukemaan.

Opiskelukunnan määrittämisen tekee haastavaksi haastattelujen sisällön mukaan erityisammattiopiston roolin hämärtyminen. Oppilaitoksella nähdään olevan kun-

touttava rooli, vaikka todellisuudessa näin ei ole. Haastattelujen mukaan opiskelijarakenne on muuttunut vuosikymmenessä. Erityistä tukea tarvitsevien nuorten määrä on kasvanut ja opiskelijoiden erityisentuen tarve lisääntynyt. Henkilöstön on koulutauduttava jatkuvasti pystyäkseen tarjoamaan opiskelijan opintopolulle erilaisia oppimismenetelmiä ja oikeanlaisen tuen.

Tutkimuksen luotettavuus perustuu Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön henkilöstön haastatteluihin ja niistä tehtyihin tulkintoihin. Haastatellut osallistuivat haastatteluun vapaaehtoisesti ja heidän ilmaisujaan käsiteltiin anonyymisti, huomioiden näin eettisyys. Tutkija pyrki luotettavuuteen myös objektiivisella näkökulmalla aineiston analyysissaan. Tutkija piti tärkeänä, että aineiston analysoinnin jälkeen tulkinnasta on luettavissa henkilöstön näkemys opiskelukunnosta. Tulosten yleistettävyyden kahdentoista haastatellun ilmaisujen osalta selkeä. He toivat vastauksissaan esiin yhteneviä asiakokonaisuuksia. Tutkimus on mahdollista toistaa ja olisikin hyödyllistä toteuttaa se muissa yksiköissä tai toimipisteissä. Seuraava lainaus kokoo tutkimus tuloksen henkilöstön äänellä yhteen:

*”Opiskelukunto ei ookkaa ihan helppo ja yksiselitteinen määriteltävä, mä lähtisin siitä, että pitää olla sellaisessa **terveydentilassa**, että pystyy suoriutumaan omasta arkielämästään. **Pystyen huolehtimaan** omista asioistaan, normaalista päivittäisistä asioista, **tavallisesta arjesta**, hygieniasta, harrastuksista ja sosiaalisista kontakteista. Sitten kun siitä suoriutuu voi ajatella, että **jaksaa käydä täällä ja opiskella tavoitteellisesti**.*

7 POHDINTA

Teemahaastatteluissa haastattelut etenivät etukäteen valittujen keskeisten teemojen kautta. Etukäteen valitut teemat perustuivat tutkimuksen viitekehykseen tai siihen, mitä minä tutkijana oletin opiskelukunnon ja sen määrittämisen olevan. Työhypoteesina oli, että opiskelukunnon määrittäminen olisi henkilöstölle vaikeaa. Näin ei ollut, vaan kaikilla oli selvä kanta asiaan. Työhypoteesina oli myös, että on epäselvää kuka ottaa opiskelijan opiskelukunnon esiin, näin ei pitäisi olla. Se on selkeästi lähihenkilöiden tehtävä, mutta kaikki eivät tiedosta omaa vastuutaan tässä asiassa. Verkostojen rakentamisen vaikeus oli kolmas oletukseni ja se piti paikkansa. Oulussakin on vaikea löytää akuutissa tilanteessa auttavia tahoja mielenterveys-, päihde- ja kehitysvammaapuolella.

Analysoidessani aineistoa pyrin olemaan koko ajan objektiivinen. Välillä minusta tuntui, etten saavuttanut täysin objektiivista näkökantaa, vaan omat kokemukseni pyrkivät sekoittumaan analysoitavaan aineistoon. Tiede on tapa keskustella ja tutkimus on tieteen muoto tehdä totuutta. Tutkijana en tiedä, olenko siinä onnistunut, mutta pyrin omassa opinnäytetyössäni tuomaan henkilöstön näkemyksen esiin. Haastatteluissa nousi esiin minulle uusia ja opettavia näkökantoja, sekä syntyi erittäin mielenkiintoisia ja antoisia keskusteluja. Olen erittäin tyytyväinen siihen tietoon ja oppiin minkä Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön ammattilaisilta sain. He kyseenalaistivat opiskelukunnon määritelmää, nykyisiä käytänteitä ja näin minusta kuulukin olla. Tiede ja tutkimus elävät koko ajan, määrittelemisen tulee olla kriittistä ja se korjaa kokoajan itseään. Vain kyseenalaistamalla ja hakemalla uusia ratkaisumalleja löydämme parhaat mahdolliset toimintatapamallit opiskelijoiden parhaaksi.

Opiskelijalähtöisyys on avainasemassa opiskelukuntoa määritettäessä, opiskelijan parasta kuitenkin tavoitellaan. Tämä olisi minusta tärkeää muistaa aina. On minusta surullista, että esimerkiksi koulutuskokeilun palautteesta saa aivan virheellisen kuvan hakijan mahdollisuuksista hakeutua alalle. Itselleni organisaation työn-

tekijänä se antaa väärän kuvan tukea ja kannustaa opiskelijaa omissa haaveissaan, vaikka todellisuudessa hänellä ei ole edellytyksiä selviytyä alan ammatillisista opinnoista. Koulutuksellinen tasa-arvo voi toteutua monin eri tavoin. Automaatio ei minusta voi olla, että kaikki Valmentavan koulutuksen opiskelijat pääsevät tutkintotavoitteellisiin opintoihin. Jo hakuvaiheessa on opiskelukuntoisuuteen kiinnitettävä minusta selkeästi enemmän huomiota tulevaisuudessa.

Ammattiopisto Luovin Oulun yksikössä on moniammatilliset opiskelijapalvelut. Harmittaa, etteivät kaikki opetus- ja ohjaushenkilöstöstä osaa hyödyntää osaamista, joka omasta talosta löytyy. Minusta on surullista, että ammattilaiset eivät käytä talossa olevaa tietotaitoa opiskelijan parhaaksi ja omaa työtään tukemaan. Tulisi kyetä järjestämään foorumi, jossa opiskelijan jatko-opinnoista, kiinnostuksen kohteista, mahdollisuuksista ja muista jatko-opintoihin liittyvistä asioista voitaisiin avoimesti puhua moniammatillisen tiimin kanssa. Henkilöstön ei minusta saisi ottaa henkilökohtaisena epäonnistumisena ja loukkaantua, jos ollaan erimieltä opiskelijan edellytyksistä selviytyä ammatillisista tutkintotavoitteisista opinnoista. Kuitenkin kaikki tekevät työtä opiskelijan parhaaksi ja perehtyvät opiskelijan tilanteeseen sillä tietotaidolla, joka sillä hetkellä hänellä on. Ammattiylpeys ei saisi olla este konsultoida oman talon väkeä tarvittaessa.

Opinnäytetyöstäni toivon jonkun saavan ajattelemisen aihetta kehittää nivelvaiheen koulutusta niin, että valmentavan koulutuksen aikana opiskelija saisi riittävästi tietoa tutkinnon vaatimuksista. Se vaatii henkilöstön, myös itseni mukaan lukien, lisäkouluttautumista ammattialojen ammattitaitovaatimuksista, tietoa mitä tutkinnot oikeasti pitävät sisällään. Näkisinkin ensisijaisen tärkeänä pakollisen eri ammattialoihin ja niiden tutkintovaatimuksiin perehtymisen. Tämä voitaisiin toteuttaa vaikka syys- ja talviloman aikaan, koska ne ovat eri aikoina eripuolella Luovi Suomea. Näin henkilöstö osaisi tukea eri aloille hakeutuvaa opiskelijaa valmentavan koulutuksen aikana niissä asioissa, joita hänen tulee vielä vahvistaa. Mahdollisesti tukea opiskelijaa etsimään uutta ammattialaa, jos opiskelijan haaveilema ammattiala osoittautuu käytännössä mahdottomaksi toteuttaa.

Erityistä tukea tarvitsevilla nuorilla on minusta erittäin suuri riski syrjäytyä, mikäli verkostot eivät ole kunnossa. Siksi opettajan, ohjaajan ja opiskelupalvelujen verkostojen kanssa tekemä verkostotyö on äärimmäisen tärkeää. Näkisin, että varhaisen välittämisen mallia olisi hyvä suunnata myös opiskelijoiden poissaoloihin ja ottaa heti niihin rohkeasti kiinni ja kehittää ennaltaehkäiseviä tukitoimia.

Minusta myös tutkintotavoitteisissa opinnoissa on ryhmän aloittaessa kiinnitettävä huomiota ryhmäytymiseen ja sen tärkeyteen. Opiskelijat voivat tukea toisiaan ja ryhmä voi olla hyvinkin vahva motivaation lähde opiskelijalle. Ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat, puhekielessä niin sanotut ATTO-aineet, ovat tässä hyvin merkittävässä roolissa. Liikunnan, taiteen ja kulttuurin kautta ryhmäytymiseen saadaan uudenlaisia näkökulmia.

Jatkotutkimusaihe heräsi jo alkumetreillä: opiskelijoiden näkemys opiskelukunnosta ja heidän oma toiveensa ja näkemyksensä siihen puuttumiseen. Tutkimuksella olisi erittäin suuri painoarvo meille työntekijöille tukiessamme opiskelijoita, ettemme toiminnallamme pahenna tilannetta. Eräs opiskelija sanoi minulle *”kysy saatko olla utelias, niin voin kertoa sinulle.”* Tämä herätti. Voisi sitä tutkintotavoitteisessa koulutuksessakin kysyä, mitä sinulle kuuluu. Olla aidosti läsnä ja kuunnella opiskelijan vastauksen. Valmentavassa koulutuksessa se on huomattavasti luonnollisempi osa oppimisprosessia.

Yhteenvetona voisin omalta osaltani todeta, että punaisena lankana opiskelukunnan määrittämisessä kulkee arkipäivän rytmin hallintakyky ja opintojen eteneminen yksilöllisten tavoitteiden mukaisesti. Opiskelukunto on opinnäytetyöprosessin aikana ollut itsellenikin koetuksella. Arkielämänhallinta ja aikataulutus työn, koulun, perheen ja harrastusten kesken on ollut välillä haastavaa. Mutta nyt ollaan tässä, kiitos kaikille mukana eläneille. Perheelle, ystäville, työkavereille, opiskelukavereille ja ennen kaikkea opinnäytetyöni ohjaajalle Ahti Nymanille ISOO KIITOS!

LÄHTEET

Aapola, S. & Ketokivi, K. 2005. Aikuistumisen ehdot 2000-luvun yhteiskunnassa. 7-32. Teoksessa Polkuja ja poikkeamia - Aikuisuutta etsimässä. Toim. Aapola, S. & Ketokivi, K. Tampere. Nuorisotutkimusverkosto.

Ammattiopisto Luovi. Oulun yksikkö. Kahdentoista työntekijän haastattelut 19.4 - 13.5.2013 välisenä aikana.

Ammatillisen erityisopetuksen toimenpideohjelma 2004. Viitattu 5.7.2013.
http://www.edu.fi/download/122517_amm_eritop_toimenpideohj.pdf.

Clifford, M.1990. Student Need Challenge, Not Easy Success. Educational Leadership. Vol 48 nro 1, 22-26. Viitattu 22.8.2013.
http://www.thinkingskillsclub.com/uploads/4/9/1/7/4917998/risk_success_clifford_1990.pdf.

Hietanen, M. 2009. Ammatillinen koulutus erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden kokemana. Viitattu 14.6.2013.
<http://tutkielmat.uta.fi/haekokoversio.php?id=20290>.

Hirsjärvi, S. ;Remes, P. & Sajavaara, P. 1997. Tutki ja kirjoita. Tampere. Kirjayhtymä.

Hirsjärvi, S. ;Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Tampere. Kirjayhtymä.

Jylhä, I. 2007. Ohjaus- ja opetustaidot: oppilaiden erot huomioiva pedagogiikka ja didaktiikka.. Teoksessa Erilainen oppija -yhteiseen kouluun, 197-218. Toim. Ikonen, O. & Virtanen, P. Ps-kustannus. Juva.

Ketomäki, J. 2011. Elämänhallinnallisten tekijöiden yhteys ammatillisten perusopintojen negatiiviseen keskeyttämiseen. Viitattu 14.6.2013.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/37090>.

Kettunen, J. 2012. Motivaation puutteen taustalla olevat tekijät ja ammatillisten opintojen keskeyttäminen: Nuorten tarinoita keskeyttämisprosesseista. Viitattu 14.6.2013. <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/37856>.

Kunttu K. 2009. Työterveyslääkäri; 27(1): 21-24. Viitattu 29.6.2013.
http://www.ebm-guidelines.com/dtk/shk/avaa?p_artikkeli=ttl00577.

Kunttu, K. 2012. Opiskelukykymalli. Viitattu 25.6.2013.
<http://www.yths.fi/filebank/1614-Opiskelukykymalli.pdf>.

L 21.8.1998 / 630 Laki ammatillisesta koulutuksesta. Viitattu 18.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980630>.

L 3.4.1987/380. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 3.4.1987/380. Viitattu 18.6.2013.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>.

Luovi. 2013a. www.luovi.fi viitattu 17.6.2013.

Luovi. 2013b. Palvelut opiskelijalle. Viitattu 24.6.2013.
http://oppi.luovi.fi/Oppi/Palvelut_opiskelijalle/Opiskeluhoitoryhma.

Luovin matkaopas 2012-2015. Henkilöstölle jaettu kirja, joka sisältää strategiset valinnat ja painopisteet vuodelle 2015.

Luovin toimintakertomus 2012. Viitattu 9.8.2013.
<http://www.e-julkaisu.fi/luovi/toimintakertomus-2012>.

Lämsä, A-L. 2010. Kasvatuksellinen kuntoutus valmentavassa koulutuksessa. Teoksessa Mun mahdollisuus Luovin valmentavassa koulutuksessa, 37-50. Toim. Lämsä, A-L. & Veivo, L. Oulu. Ammattiopisto Luovi.

Metka-projekti. Viitattu 24.7.2013.
<https://www.luovi.fi/luovi/yhteistyossa/projektit/kaynnissa-olevat-kehittamisprojektit/metka>.

Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 3.p. Jyväskylä. Gummerus kirjapaino Oy.

Mänty, T. 1999. Ammatillisista erityisoppilaitoksista elämään. Viitattu 10.8.2013.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/.../manty.pdf>.

Mäntykivi, K. & Merentie, M., 2010. Nivelvaiheen haasteet. Teoksessa Mun mahdollisuus Luovin valmentavassa koulutuksessa, 91-98. Toim. Lämsä, A-L. & Veivo, L. Oulu. Ammattiopisto Luovi.

Opetushallitus. 2013a. Ammatillinen erityisopetus. Viitattu 17.6.2013.
http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/ammattikoulutus/amatilliset_perustutkinnot/ammattillinen_erytisopetus.

Opetushallitus. 2013b. Erityinen tuki. Viitattu 17.6.2013.
http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/ohjeita_koulutuksen_jarjestamiseen/perusopetuksen_jarjestaminen/tietoa_tuen_jarjestamisesta/erityinen_tuki.

Opetustoimen lainsäädäntö. Suomenlaki. 2011. Toim. Kahri, K. Helsinki. Talentum Media Oy.

Praktikumikäsikirja. 2004. Pedagoginen ja didaktinen suhde. Viitattu 9.9.2013.
<http://www.helsinki.fi/behav/praktikumikasikirja/luku1/sisalto1.htm>.

Scott, W., Barrat Hacking, E. & Barrat, R. 2007. Bringing Students` Community Experience into Schools. sivut 17-22. Good Pactices in Education for Sustainable Development : Teacher Educations Institutions. Viitattu 22.8.2013.
<http://unesdoc.unesco.org/images/0015/001524/152452eo.pdf>.

Sora-opas. Opetushallitus. Koulutuksen järjestäjille keinoja puuttua opiskeluun soveltumattomuuteen. Viitattu 16.6.2013.
http://www.oph.fi/download/148884_Koulutuksen_jarjestajille_keinoja_puuttua_opiskeluun_soveltumattomuuteen.pdf.

THL. Terveiden ja hyvinvoinnin edistäminen ammatillisessa koulutuksessa. Viitattu 2.7.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/amis.

Tilastokeskus. 2013a. Erityisopetus. Viitattu 24.6.2013.
<http://www.stat.fi/meta/kas/erityisopetus.html>.

Tilastokeskus. 2013b. Erityisopetuksen peruste. Viitattu 24.6.2013.
http://www.stat.fi/meta/kas/erityisop_per.html.

Tilastokeskus. Keskeyttäminen lisääntyi ammatillisessa koulutuksessa. Viitattu 3.7.2013. http://www.stat.fi/til/kkesk/2010/kkesk_2010_2012-03-20_tie_001_fi.html.

Tolonen, T. 2005. Sosiaalinen tausta, sukupuoli ja paikallisuus nuorten koulutus-siirtymissä. 35-65. Teoksessa Polkuja ja poikkeamia - Aikuisuutta etsimässä. Toim. Aapola, S. & Ketokivi, K. Tampere. Nuorisotutkimusverkosto.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Vantaan Tammi.

Tuunainen, K. & Nevala, A. 1989. Erityiskasvatuksen kehitys Suomessa. Helsinki. Gaudeamus.

Tuunainen, K. 1998. Erityispedagogiikka ennen ja nyt. 26-39. Teoksessa Poikkeava vai erityinen? Erityispedagogiikan monet ulottuvuudet. Toim. Ladonlahti, T., Naukkarinen, A. & Vehmas, S. Juva. Atena kustannus.

Virsta virtual statistics 2013. Viitattu 25.7.2013.
<http://www.stat.fi/virsta/tkeruu/04/03/>.

Liite 1

Teemahaastattelun kysymykset

Avoimet kysymykset:

Mitä opiskelukunto on?

Miten sen heikkeneminen näkyy?

Kenen tukisi tehdä aloite opiskelukunnon määrittämisen tarpeesta?

Kuka toteaa, ettei opiskelija ole opiskelukuntoinen?

Mikäli opiskelukunto on todettavasti heikentynyt, miten tulisi toimia?

Valitse seuraavasta listasta viisi opiskelukuntoon vaikuttavaa tekijää. Numeroi opiskelukuntoon vaikuttavat tekijät merkittävyysjärjestykseen ykkösestä viitoseen niin että 1 on merkityksellisin / tärkein.

___ Vuorokausirytmä / nukkumistottumukset

___ Opiskelijan motivaatio

___ Aggressiivinen käytös

___ Koti-ikävä / itsenäistymisvaiheessa

___ Päihteiden käyttö

___ Haastava käyttäytyminen

___ Yksinäisyys

___ Poissaolot

___ Rahan käytön haasteet

___ Harrastamattomuus / ei vapaa-ajan harrastuksia

___ Kommunikaatio vaikeudet

___ Opiskelijaryhmän turvallisuus

___ _____, vaikuttaa keskeisesti opiskelukuntoon

___ _____, vaikuttaa keskeisesti opiskelukuntoon

Liite 2

OPISKELULUKUNTOON VAIKUTTAVAT ASIAT HAASTA- TELTUJEN VALINNAT

Alkuperäinen taulukko.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	yht
Vuorokausirytmi / nukkumistottumukset	3	2	2	1	3	4	3	2		2	1	3	11
Opiskelijan motivaatio		5			1		4		5		4	1	6
Aggressiivinen käytös			4			2	1			4			4
Koti ikävä/ itsenäistymisvaiheessa													0
Päihteiden käyttö	2	4	3	2	2	1	2	5		3	3	5	11
Haastava käyttäytyminen			5	3		5						4	4
Yksinäisyys								4					1
Poissaolot				4	5	3		1		5	2	2	7
Rahan käytön haasteet													0
Harrastamattomuus													0
Kommunikaation vaikeudet	4	3		5	4				4		5		6
Opiskelijaryhmän turvallisuus							5	3	2				3
Mielenterveyden ongelmat/ psyykkinen sairaus	1	1	1						1	1			5
Toiminnan ohjauksen vaikeudet	5												1
Oppimisympäristö									3				1

60

Merkittävyyden mukaan painotettu.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	yht
Vuorokausirytmi / nukkumistottumukset	3	2	2	1	3	4	3	2		2	1	3	40
Opiskelijan motivaatio		5			1		4		5		4	1	16
Aggressiivinen käytös			4			2	1			4			13
Koti ikävä/ itsenäistymisvaiheessa													0
Päihteiden käyttö	2	4	3	2	2	1	2	5		3	3	5	34
Haastava käyttäytyminen			5	3		5						4	7
Yksinäisyys								4					2
Poissaolot				4	5	3		1		5	2	2	20
Rahan käytön haasteet													0
Harrastamattomuus													0
Kommunikaation vaikeudet	4	3		5	4				4		5		11
Opiskelijaryhmän turvallisuus							5	3	2				8
Mielenterveyden ongelmat/ psyykkinen sairaus	1	1	1						1	1			25
Toiminnan ohjauksen vaikeudet	5												1
Oppimisympäristö									3				3


180



Opinnäytetyölupa
Luottamuksellinen
20.3.2013

1.0/14.9.2009 1 (3)
Anna-Liisa Lämsä /
Anne Tornberg

Lupahakemus opinnäytetyön tekemiseen Ammattiopisto Luovissa

1. Pyydän lupaa Vaasan Ammattikorkeakoulun Sosionomi opintoihini sisältyvän opinnäytetyötutkimuksen toteutukseen Ammattiopisto Luovissa.
2. Opinnäytetyön aihe: Opiskelukunnon määrittämisen haasteet? Mitä on opiskelukunto?
3. Kohderyhmä: Opiskelupalveluhenkilöstö, opettajat, ohjaajat
4. Aineistonkeruumenetelmä toteutustapa: Teemahaastattelu
5. Aineistonkeruun toteutuksen ajankohta: Huhti- ja toukokuu 2013
6. Opinnäytetyön tekijä: Anne-Mari Annila
7. Opinnäytetyön ohjaaja: VAMK lehtori Ahti Nyman
8. Muuta luvan hakemiseen liittyvää:
9. Paikka ja aika Oulussa <u>19 / 03</u> 2013 Allekirjoitus  nimenselvennys Anne-Mari Annila
10. LIITTEET: Tutkimussuunnitelma

AMMATTIPISTO

LUOVI

Opinnäytetyölupa
Luottamuksellinen

20.3.2013

1.0/14.9.2009 2 (3)
Anna-Liisa Lämsä /
Anne Tornberg

11. Yksikönjohtajan/toimipistejohtajan/aluejohtajan kannanotto hakemukseen <i>OPINKEHJA - KITTIN MÄHÄLKKÖ</i>
<input checked="" type="checkbox"/> puollan luvan myöntämistä <input type="checkbox"/> en puolla luvan myöntämistä Perustelut: Paikka ja aika <div style="text-align: center;"><u>31.4.2013</u></div> <div style="text-align: center;"><i>Riina Kuvonen</i></div> Allekirjoitus ja nimenselvennys <i>RIINA KUVONEN</i>
12. Päätös Lupa opinnäytetyön tekemiseen <input checked="" type="checkbox"/> myönnetään <input type="checkbox"/> ei myönnetä <input type="checkbox"/> lupahakemusta täydennettävä ennen päätöksentekoa
13. Opinnäytetyön työelämäohjaaja:
14. Muuta huomioitavaa:
15. Paikka ja aika <div style="text-align: center;"><u>4.11.2013</u></div> <div style="text-align: center;"><i>Anna-Liisa Lämsä</i></div> Päätöksentekijän allekirjoitus, nimenselvennys ja asema <i>Tutkimuspäällikkö</i> Opinnäytetyöntekijän tulee toimittaa työn valmistuttua valmis työ tai raportti osoitteeseen Ammattiopisto Luovi Tutkimuspäällikkö Anna-Liisa Lämsä PL 389 90101 OULU Mikäli työ voidaan julkaista pdf-versiona Luovin intranetissä, työn toimitus sähköisenä sähköpostiosoitteeseen anna-liisa.lamsa@luovi.fi



Opinnäytetyölupa
Luottamuskelinen
20.3.2013

1.0/14.9.2009 3 (3)
Anna-Liisa Lämsä /
Anne Tornberg

Lomakkeen täyttöohjeet

1. Opinnäytetyön luonne	Sosionomi opintojen opinnäytetyö
2. Opinnäytetyön aihealue	Opiskelukunnan määrittämisen haasteet? Mitä opiskelukunto on?
3. Kohderyhmä	Ammattiopisto Luovin Oulun yksikön henkilökuntaa, opiskelijapalvelu henkilökuntaa, opettajia, ohjaajia
4. Aineistokeruumeretelmä	Teemahaastattelulla
5. Aineistonkeruu	Huhti – toukokuussa 2013 Anne-Mari Annila
6. Opinnäytetyön tekijä	[Redacted]
7. Opinnäytetyön ohjaaja	Ahti Nyman
8. Muuta luvan hakemiseen liittyvää	
9. Päiväys ja allekirjoitus	19.03.2013 <i>anne mari</i>
10. Liitteet	Tutkimussuunnitelma
11. Yksikönjohtajan tms. kannanotto	
12. Päätös	
13. Opinnäytetyön työelämäohjaaja	
14. Muuta huomioitavaa	
15. Päiväys ja allekirjoitus	

Lomakkeen palautus osoitteeseen:

Ammattiopisto Luovi
Tutkimuspäällikkö Anna-Liisa Lämsä
PL 389
90101 OULU

Lisätietoja luvan hakemisesta ja opinnäytetyön tekemisestä Luovissa

Tutkimuspäällikkö Anna-Liisa Lämsä
puh. 040 319 3311
anna-liisa.lamsa@luovi.fi